

PUB. OVIDII
N A S O N I S
DE TRISTIBUS
LIBRI V.

Cum ANNOTATIONIBUS
minimè rejiciendis.

*Ex collatione exemplarium, à quam-
plurimis mendis purgati.*

CANTABRIGIÆ,
Ex Officina Joan. Hayes, Celeberrimæ
Academiæ Typographi. 1676.

where it remains until
the 1st of the month
with the usual amount of
rain. The weather is
pleasant and the
flowers are in bloom
on the 1st of the month
the 1st of the month
will be the 1st of the month

Jan 1st 1881
1881
1881

LIBER I.

Ignoscant angusta mihi loca, diiq; locorum :
 Venit in hoc illa fulmen ab arce caput.
 Esse quidem memini mitissima sedibus illis
 Numina ; sed timco qui nocuere deos.
 Terretur minimo penna stridore columba
 Unguibus, accipiter, saucia facta tuis.
 Nec procul à stabulis audet discedere, si quæ
 Excussa est avidi dentibus agna lupi.
 Vitaret cælum Phaëton, si viveret ; & quos
 Optarat stultè, tangere nollet equos.
 Me quoque, quæ sensi, fateor Jovis arma timere
 Me reor in festo, cum tonat, igne peti.
 Quicunq; Argolica de classe Capharea fugit,
 Semper ab Euboicis vela retorquet aquis :
 Et mea cymba semel vastâ percussa procellâ,
 Illum, quo læsa est, horret adire locum.
 Ergo cave liber, & timidâ circumspice mente,
 Et satis à media sit tibi plebe legi.
 Dum petit infirmis nimium sublimia pennis
 Icarus, Icaris nomina fecit aquis.
 Difficile est tamen hic remis utaris an aurâ,
 Dicere : consilium resq; , locusq; dabunt.
 Si poteris vacuo tradi, si cuncta videbis
 Mitia, si vires fregerit ira suas :
 Si quis erit qui te dabitantem & adire timentem
 Tradat, & ante tamen pauca loquatur, adi.
 Luce bonâ, dominôq; tuo felicior ipso,
 Pervenias illuc, & mala nostra leves.
 Namq; ea vel nemo, vel qui mihi vulnera fecit.
 Solus Achilleo tollere more potest.
 Tantum nè noceas, dum vis prodesse, videto :
 (Nam spes est animi nostra timore minor)
 Quaque quiescebat, nè mota reseruiat ira,
 Et pœna tu sis altera causa, cave.
 E. Cum tamen in nostrum fueris penetrabile receptus,
 Contigerisq; tuam, scrinia parva, domum ;
 P. aspicias illuc positos ex ordine fratres,
 Quos studium cunctos evigilavit idem :
 T. Cetera turba palam titulos ostendit apertos,
 Et sua detectâ nomina fronte gerit.

Icari ex-
emplum.

Occasio-
nes in
dandis li-
teris qua-
rendæ.

Sunt e-
nim &
ingenio-
rum li-
beri.

TRISTIUM.

Libri a-
moris.

Meta-
morpho-
ses Ovi-
dii.

Tres precul obscurâ latitantes parte viderbis ;
Hi quoque, quod nemo nescit, amare decent ;
Hos tu vel fugias ; vel, si satis oris habebis,
Oedipodas facito, Telegonosq; voces ;
Deq; tribus moneo, si qua est tibi cura parentis,
Nè quenquam, quamvis ipse docebit, ames.
Sunt quoq; mutata ter quinq; volumina formæ ;
Nuper ab exequiis carmina rapta meis :
His mando dicas, inter mutata referrî
Fortune vultum corpora posse meæ.
Namq; ea dissimilis subito est effecta priori,
Flendaq; nunc, aliquo tempore lata fuit.
Plura quidem mandare tibi, si quæris, habebam ;
Sed vereor tardæ causa fuisse moræ.
Et si quæ subeunt tecum liber omnia ferres,
Sarcina laturus magna futurus eras.
Longa via est, propera ; nobis habitabitur orbis
Ultimus, à terrâ terra remota meâ.

ELEGIA II.

Supplicatio ad deos, ut ab imminente naufragio
eum incolumem servent.

Di maris & cæli (quid enim nisi vota supersunt ?)
Solvcre quassatæ parcite membra ratis ;
Nève precor magni subscribite Cæsaris iræ ;
Sape premente deo fertur æcus alter opem.
Mulciber in Trojam, pro Troia stabat Apollo ;
Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua fuit.
Oderat Æneam propior Saturnia Turno ;
Ille tamen Veneris numine tutus erat.
Sape serox cautum petiit Neptunus Ulysses ;
Eripuit patruo sape Minerva suo.
Et nobis aliquod (quamvis distamus ab illis)
Quis vetat, irato, numen adesse, Deo ?
Verba miser frustra non proficientia perdo :
Ipsa graves spargunt ora loquentis aquæ ;
Terribilisq; Notus jactat mea verba ; precēq;
Ad quos mittuntur, non finit ire deos
Ergo idem venti, nè causâ ledar in una,
Viliq; nescio quò votaq; nostra ferunt.

LIBER I.

Quosq; ego dilexi fraterno more sodales;
 O mihi Thesèa pectora juncta fide!
 Dum licet amplectar; nunquam fortasse licebit
 Amplius; in lucro est quæ datur hora mihi.
 Nec mora; sermonis verba imperfecta relinquo,
 Amplectens animo proxima quæq; meo.
 Dum loquor & flemus, cælo nitidissimus alto
 Stella gravis nobis Lucifer ortus erat. (quam:
 Dividor haud aliter, quàm si mea membra relin-
 Et pars abrumpi corpore visa suo est.
 sic doluit * Priamus tunc, cùm in contraria * ver- * Metius.
 Ultiores habuit proditiõis * equus. (sus * Versos.
 Tunc verò exoritur clamor, gemitusq; meorum, * Equus.
 Et feriunt mæsta pectora nuda manus.
 Tunc verò conjux humeris abeuntis inhaerens,
 Miscuit hæc lacrymis tristia dicta meis,
 Non potes avelli; simul hinc, simul ibimus ambo;
 Te sequar, & conjux exulis exul ero:
 Et mihi facta via est, & me capit ultima tellus;
 Accedam profugæ sarcina parva rati.
 Te jubet à patria discedere Caesaris ira;
 Me pietas: pietas hæc mihi Caesar erit:
 Talia tentabat, sic & tentaverat antè,
 Vixq; dedit victas utilitate manus.
 Egredior, sive illud erat sine funere ferri,
 Squallidus, immixtis hirta per ora comis.
 Illa dolore amens tenebris narratur oborris
 Semi animis mediâ procubuisse domo:
 Utq; resurrexit, sædatis pulvere turpi
 Crinibus, & gelidâ membra levavit humo,
 Se modò, desertos modò deplorasse penates;
 Nomen & crepti sape vocasse viri:
 Nec gemuisse mindis, quàm si natare, meumve
 Vidisset struolos corpus habere rogos:
 Et voluisse mori, moriendo ponere sensus;
 Respectuq; tamen non periisse mei.
 Dixit, & absentem (quoniam sic fata tulerunt)
 Vivat, & auxilio sublevet usq; suo.
 Tingitur oceano custos Erymanthidos Urse,
 Aquercaq; suo fidere turbat aquas:

Iterata
pietas.Elatus
Naso.

TRISTIUM

Metus
audaces
tandem
facit.

Nos tamen Ionium non nostrâ findimus aquas
Sponte : sed audaces cogimur esse metu.
Me miserum ! quantis nigrescunt aquora ventis,
Eruatq; ex imis seruet arena fretis !
Monte nec inferior, proæ puppiq; reclusa
Insilit, & pictos verberat unda deos.
Pinca texta sonant, pulsî stridore rudentes,
Aggemit & nostris ipsa carina malis.
Navita confessus gelidum pallore timorem,
Jam sequitur victus, non regit arte ratem.
Atq; parum validus non proficientia rector
Cervicis rigida fræna remittit equo :
Sic non quò voluit, sed quò rapit impetus undæ,
Aurigam video vela dedisse rati.
Quòd nisi mutatas emisit Æolus auras,
In loca jam nobis non adeunda serar.
Nam procul, Illyricis læva de parte relictis,
Interdicta mihi cernitur Italia.
Desinat in vetitis, quas, contendere terras,
Et mecum magno pareat unda Deo.
Dum loquor, & cupio pariter, timeoq; repelli,
Increpuit quantis viribus unda lacus !
Parcite cærulei vos saltem numina ponti,
Infestumq; mihi sit satis esse Jovem.
Vos animam sævæ fessam subducite morti ;
Si modò, qui perit, non periisse potest.

Nasoni
Italia in-
terdicta.

ELEGIA IV.

Ad amicum, qui etiam in adversis fidus
permanerat.

O Mibi post nullos unquam memorande sodales,
Et cui præcipue sors mea visa sua est !
Attonitura qui me (memini) charissime primus
Ausus & alloquio sustinuisse tuo :
Qui mihi consilium vivendi mite dedisti,
Cum foret in misero pectore mortis amor.
Scis bene cui dicam, positis pro nomine signis :
Officium nec te fallit, amice, tuum.
Hæc mihi semper erunt imis infixæ medullis :
Perpetuusq; animi debitor hujus ero.

Spiritus

Pectoribus quantum tu nostris uxor inheres,
 Digna minus misero, non meliore viro.
 Te mea supposita veluti trabe fulta ruina est:
 Si quid adhuc ego sum, muneris omne tui est:
 Tu facis ut spoliū non sim, nec nudus ab illis,
 Naufragii tabulas qui petiere mei;
 Atq; rapax stimulante fame cupidusq; cruoris
 Incustoditum capiat ovile lupus;
 Aut ut edax vultur corpus circumspicit ecquod
 Sub nulla positum cernere possit umō:
 Sic mea nescio quis malè fidus rebus acerbis
 In bona venturus, si patrêre, fuit;
 Hunc tua per sortes virtus summovit amicos:
 Nulla quibus reddi gratia digna potest.
 Ergo quā misero, tam vero teste probaris:
 Hic aliquod pondus si modò testis habet.
 Nec probitate tuā prior est aut Hec̃teris uxor,
 Aut comes extincto Laodamia viro.
 Tu si Mæonium vatem sortita fuisses,
 Penelopes esset fama secunda tuā:
 Sive tibi hoc debes, nullo pia facta magistro,
 Cūq; novā mores sunt tibi luce dati:
 Fœmina seu princeps omnes tibi culta per annos,
 Te docet exemplum conjugis esse bonæ;
 Assimilēq; sui longā assuetudine fecit:
 Grandia si parvis assimilare licet. (vires!)
 Hei mihi, non magnas quod habent mea carmina
 Nostrāq; sunt meritis ora minora tuis!
 Si quid ē in nobis vivi fuit antè vigoris,
 Extinctum longis excidit omne malis:
 Prima locum sanctas heroidas inter haberes:
 Prima bonis animi conspicerēre tuis!
 Quantumcunq; tamen præconia nostra valebunt,
 Carminibus vires tempus in omne meis.

Ingeni-
 um cala-
 mitatibus
 obnubila-
 rur.

ELEGIA VI.

Ad amicos, qui ejus imaginem auro in-
 sculptam habebant.

SI quis habes nostris similes in imagine vultus,
 Deme meis hederas, Bacchica ferta, comis:
 Ista

Ingenii
monu-
menta ef-
figies ve-
re sunt
homi-
num.

Meta-
mor. in-
jectæ ig-
ni.

Summa
manus
abest Me-
ramor.
In non-
nullis
non con-
temni fa-
tis est.

*Eram.

Ista decent latos felicia signa portas ;
Temporibus non est apta corona meis.
Hæc tibi dissimula, sentis tamen omnia dici,
Indigito qui me fersq; refersq; tuo :
Effigiemq; meam fulvo complexus in auro,
Chara relegati, quæ potes, ora vides ;
Quæ quoties spectas, subeat tibi dicere forsân,
Quàm procul à nobis Naso sodalis abest !
Grata tua est pietas ; sed carmina major imago
Sunt mea : quæ mando qualicûq; legas ;
Carmina mutatas hominum dicentia formas,
Infelix domini quod fuga rupit opus.
Hæc ego discedens, sicut bona multa meorum,
Ipse meâ posui mæstus in igne manu.
Utq; cremâsse suum fertur sub stipite natum
Thesias, & melior matre fuisse soror :
Sic ego non meritos, mecum peritura, libellos
Imposui rapidis viscera nostra rogis :
Vel quod eram Musas, ut crimina nostra, procosus ;
Vel quod adhuc crescens, & rude carmen erat.
Quæ quoniam non sunt penitus sublata, sed extant,
Pluribus exemplis scripta fuisse reor ;
Nunc precor ut vivant, & non ignava legentem
Otia delectent, admoncantq; mei.
Non tamen illa legi poterunt patienter ab ullo,
Nesciat his summam si quis abesse manum.
Ablatum mediis opus est incudibus illud :
Defuit & scriptis ultima lima meis :
Et veniam pro laude peto ; laudatus abunde,
Non fastiditus si tibi lector ero.
Hos quoq; sex versus in prima fronte libelli
Si præponendos esse putabis, habe.
Orba parente suo quicûq; volumina tangis,
His saltem vestra detur in urbe locus.
Quodq; magis faveas, non hæc sunt edita ab illo ;
Sed quasi de domini funere rapta sui.
Quicquid in his igitur virii rude carmen habebit
Emendaturus, si licuisset, * erat.

ELEGIA VII.

In amicum, qui illi pollicitam fidem fregerat.

IN caput alta suum labentur ab aquore retro
 Flumina; converfis solq; recurret equis:
 Terra feret stellas; cælum findetur aratro:
 Unda dabit flammæ; & dabit ignis aquas:
 Omnia natura præpostera legibus ibunt:
 Parsq; suum mundi nulla tenebit iter:
 Omnia jam fient, fieri quæ posse negabam:
 Et nihil est, de quo non sit habenda fides.
 Hac ego vaticinor, quia sum deceptus ab illo,
 Laturum misero quem mihi rebar opem.
 Tantane te, fallax, cepêre oblivia nostri?
 Afflictumq; fuit tantus adire timor?
 Ut neq; respices, nec solarêre jacentem,
 Dure? nec exequias prosequerêre meas?
 Illud amicitia sanctum & venerabile nomen
 Re tibi pro vili, sub pedibusq; jacet.
 Quid fuit, ingenti prostratum mole sodalem
 Visere? & alloqui parte levare tui?
 Inq; meos si non lacrymas dimittere casus,
 Pauca tamen ficto verba dolore loqui?
 Idq; quod ignoti faciant, * valedicere saltem?
 Et vocem populi, publiciq; ora se quis?
 Deniq; lugubres vultus, nanquamq; videntes,
 Cernere supremo, dum licuitq; die?
 Dicendumq; semel toto, non ampliùs, ævo
 Accipere, & parili reddere voce, Vale?
 At secêre alii, nullo mihi fœdere juncti,
 Et lacrymas animi signa dedêre sui.
 Quid, nisi * convictu causisq; valentibus essem,
 Temporis & longi junctus amore tibi?
 Quid, nisi tot lusus, & tot mea seria nôsses?
 Tot nôsscm lusus seridq; ipse tua?
 Quid si duntaxat Roma mihi cognitus esses,
 Asscitus toties in genus omne joci?
 Cunctane in aquoreos abierunt irrita ventos?
 Cunctane Letheis mersa feruntur aquis?
 Non ego te genitum placidâ reor urbe Quirini,
 Urbe meæ quæ jam non adenda pede est:

Amicitia
 sanctum
 nomen.

* Vel di-
 cere.

* Con-
 junctus.

Ventos
 verba au-
 ferre.

Sed scopulis Ponti, quos hæc habet ora, sinistræ:
 Inq; feris Scythiæ, Sarmaticisq; jugis.
 Et tuæ sunt silicis circum præcordia venæ:
 Et rigidum ferri semina pectus habet:
 Quæq; tibi quondam tenero ducenda palato
 Plena dedit nutrix ubera, tigris erat:
 Aut mala nostra minus quam non aliena putares,
 Duritiæq; mihi non agerêre reus.
 Sed quoniam accedit fatalibus hæc quoq; damnis,
 Ut carcant numeris tempora prima suis:
 Effec peccati nè sim memor hujus, & illo
 Officium ut laudem, quò queror, ore tuum,

ELEGIA VIII.

Ad amicum, quòd vulgus fortunam
 sequatur.

Detur inoffensa vitæ tibi tangere metam,
 Qui legis hoc nobis non inimicus opus.
 Atq; utinam pro te possint mea vota valere,
 Quæ pro me duos non terigêre Deos.
 Donec eris felix, multos numerabis amicos:
 Tempora si fuerint nubila, solus eris.
 Aspicias ut veniant ad candida testâ columbæ;
 Accipiat nullas sordida turris aves.
 Horrea formicæ tendunt ad inania nunquam:
 NULLUS ad amissas ibit amicus opes.
 Utq; comes radios per solis cunctibus umbra est;
 Cùm latet hic pressus nubibus, illa fugit:
 Mobile sic sequitur fortune lumina vitæ,
 Quæ simul inducta nube teguntur, abit.
 Hac precor ut possint semper tibi falsa videri:
 Sunt tamen eveniunt vera satenda meo.
 Dum steterimus, turbæ quantum satis esset habebat
 Nota quidem, sed non ambitiosa domus.
 At simul impulsæ est, omnes timuere ruinam,
 Cunctiq; communi terga dedere fugæ.
 Sava neq; admiror metuant si fulmina, quorum
 Ignibus afflari proxima quaque solent.
 Sed tamen in duris remanentem rebus amicum
 Quolibet invise Casar in hoste probat:

Nec solet irasci (nec enim moderatior aliter)

Cum quis in adversis, si quid amavit, amat.

De Comite Argolico postquam cognovit Orestem;

Narratur Pyladen ipse probasse Thoas.

Qua fuit Actoridæ cum magno semper Achille,

Laudari solita est Hectoris ore fides.

Quod pius ad manes Theseus comes iret amico,

Tartareum dicunt indoluisse Deum.

Euryali, Nisiq; fide tibi, Turne, relatâ,

Credibile est lacrymis immaduisse genas.

Est etiam miseris pietas ; & in hoste probatur :

Hæc mihi quàm paucos hæc mea dicta movent :

Hic status, hac rerum nunc est fortuna mearum,

Debeat ut lacrymis nullus adesse modus.

At mea sint proprio quamvis mæstissima casu

Tempora, profectu facta serena tuo.

Hoc tibi venturum jam tum, chari me, vidi,

Ferret adhuc istam cum minor aura ratem.

Sive aliquod morum, seu vitæ labe carens

Est pretium ; nemo pluris emendus erat :

Sive per ingenuas aliquis caput extulit artes ?

Quælibet eloquio sit bona causa tuo.

His ego commotus dixi tibi protinus ipsi,

Scena manet dotes grandis, amice, tuas.

Hoc mihi non ovium fibra, tonitrusve sinistri,

Linguaæ servata pennæve dixit avis ;

Augurium ratio est & conjectura futuri ;

Hæc divinavi, notitiæq; tuli :

Quæ quoniam vera est, totâ tibi mente mihiq;

Gratulor, ingenium non latuisse tuum.

At nostrum tenebris utinam latuisset in imis ;

Expediit studiis lumen abesse meis.

Utq; tibi prosunt artes, facunde, severæ ;

Dissimiles illis sic nocuere mihi.

Vita tamen tibi nota mea est ; scis artibus illis

Auctoris mores abstinuisset sui.

Scis vetus hoc juveni lusum mihi carmen ; & istos

Ut non laudandos, sic tamen esse jocos.

Ergo & defendi nullo mea posse colore,

Sic excusari crimina posse puto.

Quam
pauca a-
micorum
paria.

Amores
Nasonia.

Qua potes excusa, nec amici desere causam :
Quo pede cœpisti, sic bene semper eas.

ELEGIA IX.

Navem laudat, quam in Corinthiaco
sinu habuit.

Navis in **E** St mihi, sitq; precor, flavæ tutela Minervæ
tutela Navis ; & à picta casside nomen habet.
Palladis. Sive opus est velis ; minimam bene currit ad auram :
Sive opus est remo ; remige carpit iter.

Nec comites volacri contenta est vincere cursu ;
Occupat egressas * qualibet arte rates :
* Quam- Et patitur fluctus, fertq; assilientia longè
libet ante Æquora, nec sævis victa made scit aquis.

* Cen- Illa Corinthiacis primùm mihi cognita * terris,
chæis Fida manet trepidæ dūxq; comēsque fugæ :
Pérq; tot eventus, & iniquis concita ventis
Æquora, Palladio numine tuta fuit.

Nunc quoq; tuta precor vasti scet ostia Ponti,
Quasq; petit Getici littoris intret aquas.
Quæ simul Æoliæ mare me deduxit in Helles,
Et longam tenui limite fecit iter ;

* Hæc- Fleximus in lævum cursus, & ab * Astoris urbe
ris. Venimus in portus Imbria terra tuos.

Naviga- Indè levi vento Zerinthia littora nacta,
tio Ovi- Threiciam tetigit fessa carina Samon :
dij. Saltus ab hac contrà brevis est * Stantira petenti :

* Tenura. Hæc dominum tenuis est illa secuta suum.
Nam mihi Bistonios placuit pede carpere campos ;
Hellespontiacas illa reliquit aquas :

Darda- Dardaniamq; petit auctoris nomen habentem,
nia à Et te ruricolâ Lampsace tuta Deo :

Dardano. Quæq; per angustas malè vestæ virginis undas,
Seston Abydenâ separat urbe fretum.

Hincq; Propontiæ hærentem Cyzicon oris,
Cyzicon Amonia nobile gentis opus.

Quæq; tenent Ponti Bysantia littora sauces ;
Hic locus est gemini janua vasta maris.

Hæc precor evincat, propulsq; fortibus Austris
Transcat instabiles strenua Cyaneas :

* Enichiosque sinus, & ab his per Apollinis urbem, * Thynni-
 Veſta ſub Anchiali mœnia findat iter. acôſque.
 Inde Meſembriacos portus, & * Opeſon, & arces * Odeſ-
 Prætereant dictas nomine, Bacche, tuo. ſon.

Et quos Alcathoi memorant à mœnibus ortos
 Sedibus his profugos conſtituiſſe lares.
 A quibus Adveniat Miletida ſopſes ad urbem,
 Offenſi quod me contulit ira Dei.

Hæc ſi contigerint, meritæ cadat agna Minerva :

Non facit ad noſtras hoſtia major opes.

Vos quoq; Tyndaridæ, quos hæc colit inſula, fratres, Agna
 Minervæ

Mite, precor, duplici numen adeſte * rati. * Viæ.

Altera namque parat Symplegadas ire per altas ;

Scindere Biſtonias altera puppis aquas.

Vos facite ut ventos, loca cùm diverſa petamus,

Illæ ſuos habeat, nec minùs iſtæ ſuos.

ELEGIA X.

Ad lectorem quòd in itinere hunc primum
 Librum confecerit.

Littera quacunq; eſt toto tibi lecta libello,
 Eſt mihi ſollicita tempore facta via.

Aut hæc me, gelido tremere cùm mēſe Decembri,
 Scribentem mediis Adria vidit aquis :

Aut poſtquam bimaræ curſu ſuperavimus Iſthmon,
 Alteraq; eſt noſtræ ſumpta carina fugæ.

Quòd facerem verſus inter ſcra murmura Ponti,
 Cycladas Ægeas obſtupuiſſe puto.

Ipſe ego nunc miror, tantis animiq; marisque
 Fluctibus, ingentium non cecidiſſe meum.

Seu ſtupor huic ſtudio, ſive eſt inſania nomen,
 Omnis ab hac cura mens relevata mea eſt.

Sæpe ego nimboſis dubius jaſtabar ab Hædis :

Sæpe minax Steropes ſidere Pontus erat :

Fuſcabatq; diem cuſtos Erymanthidos Urſæ :

Aut Hyadas ſævis auxerat Auſter aquis.

Sæpe maris pars intus erat: tamen ipſe trementi
 Carmina ducebam qualiæcunq; manu.

Nunc quoq; contenti ſtrident Aquilone rudentes,

Inq; modum tumuli concava ſurgit aqua.

Libri
 Tritium.

Carmi-
 nibus re-
 laxantur
 animi.

Ipse gubernator tollens ad fidera palmas,
 Exposcit votis, immemor artis, opem.
 Quoscunq; aspexi, nihil est nisi mortis imago :
 Quam dubid timco mente, timensq; precor.

* Attige-
 10.

* Contingam portum, portu terrebor ab ipso :
 Plus habet inestâ terra timoris aquâ.

Nam simul infidiis hominum pelagiq; laboro ;
 Et faciunt geminos ensis & unda metus.

Ille meo vereor nè speret sanguine prædam ;
 Hæc titulum nostræ mortis habere velit.

* Avi-
 dæq; in-
 structa.
 * Submis-
 sa, i. de-
 dita &
 manci-
 pata.

Barbara pars læva est * auida * substructa rapinæ,
 Quam cruor, & cædes, bellâq; semper habent :

Cumq; sit hybernis agitatam fluctibus æquor,
 Pectora sunt ipso turbidiora mari.

Quò magis his debes ignoscere, candide lector,
 Si spe sint (ut sunt) inferiora tuâ.

Non hæc in nostris (ut quondam) scribimus hortis,
 Nec consueve meum lectule corpus habes :

Factor in indomito, brumali luce, profundo ;
 Ipsâq; cæruleis charta feritur aquis.

Improba pugnat hyems; indignaturq; quòd auson
 Scribere, se rigidas incutiente minas.

Vincat hyems hominem : sed eodem tempore, quaeso,
 Ipse madum statuam carminis, illa sui.

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus. Lib. II.

Ad Augustum Cæsarem.

Ingeni-
 um Na-
 soni ob-
 fuit.

Quid mihi vobiscum est, infelix cura, libelli,
 Ingenio perii qui miser ipse meo ?

Cur modo damnatas repe to mea crimina Musas ?

An semel est pœnam commeruisse parum ?

Carmina fecerunt ut me cognoscere vellent

Omne non fausto fœmina virq; meo :

Carmina fecerunt ut me morèsq; notaret

Fampridem inuisa Cæsar ab arte meos.

Demo

Deme mihi studium, vitæ quoq; crimina demes ;

Acceptum refero versibus esse nocens.

Hoc pretium vitæ vigilatorumq; laborum

Cepimus : ingenio est pœna reperta meo ;

Si saporem, doctas odissem jure sorores,

Numina cultori pernicioſa ſuo .

At nunc (tanta meo comes eſt infania morbo)

Saxa memor refero rursus ad iſta pedem.

Scilicet ut viſtus repetit gladiator arenam,

Et redit in tumidas nauſraga puppiſ aquas ;

Forſitan, ut quondam Teuthrantia regna tenenti,

Sic mihi res eadem vulnus opemq; feret ;

Muſq;que, quæ movit, motam quoq; leniet iram ;

Exorant magnos carmina ſæpe Deos.

Iſpe quoq; Auſonias Caſar matrêſq; nurûſq;

Carmina turrigra dicere juſſit Opi.

Juſſerat & Phæbo dici, quo tempore ludos

Fecit ; quos ætas aſpicit una ſemel.

Hiſ precor exemplis tua nunc, miſiſſime Caſar,

Fiat ab ingenio mollior ira meo.

Illa quidem juſta eſt ; nec me meruiſſe negabo ;

Non adeo noſtro fugit ab ore pudor.

Sed, niſi peccâſſem, quid tu concedere poſſes ?

Materiam veniæ ſors tibi noſtra dedit.

Si, quoties peccant homines, ſua fulmina miſſat

Jupiter, exiguo tempore inermis erit.

Nunc, ubi deſonuit, ſtrepitûq; excerruit orbem,

Purum diſcuſſis æra reddit aquis.

Jure igitur genitêrq; Deûm rectêrq; roſatur ;

Jure capax mundus nil Fove majus habet.

Tu quoq; cùm patriæ rector dicere patêrque,

Uttere more Dei * nomen habentis idem :

Idq; facis ; nec te quiſquam moderatiûs unquam

Imperii potuit fræna tenere ſui.

Tu ut niam Partho ſuperato ſæpe dediſti,

Non conceſſurus quàm tibi victor erat.

Dicitiſ etiam multos, & honoribus auctos

Vidi, qui tulerant in caput arma tuum.

Quaq; dies bellum, belli tibi ſuſtulit iram ;

Parq; ſicut templis utrâq; dona tulit.

Infania.

Carmina
Deos ex-
orant.

Clemen-
tiam de-
liſta fa-
ciunt.

Augustus
patet pa-
trix.

*Numen.
Clemen-
tia & li-
beralitas
Augusti.

- Quod. *utq; tuus gaudet miles, * qui vicerit hostem :*
Sic, cur se victum gaudeat, hostis habet.
Causa mea est melior, qui nec contraria dicor
Arma, nec hostiles esse secutus opes.
Per mare, per terras, per tertia numina iuro ;
Per te presentem, conspicuumq; Deum :
Hunc animum fuisse tibi, vir maxime ; meque,
Qua sola potui, mente fuisse tuum.
Optavi petres celestia sidera tarde :
Forsq; sui urbæ parva precantis idem.
Et pia iura dedi pro te, cumq; omnibus unus
Ipse quoq; adjuvi publica vota meis.
 Libri O- *Quid reseram libros illos quoque crimina nostra,*
 vidii ple. *Mille locis plenos nominis esse tui ?*
 ni menti- *Inspice majus opus, quod adhuc sine fine reliqui,*
 onis Au- *In non credendos corpora versa modos :*
 gusti. *Invenies vestri præconia nominis illic ;*
Invenies animi pignora multa mei.
Non tua carminibus major fit gloria ; nec quo,
Ut major fiat, crescere possit habet.
Fama Fovis superest tamen hunc, sua facta reserri,
Et se materiam carminis esse, juvat.
Cumque Gigantei memorantur prælia belli ;
Credibile est latum laudibus esse suis.
Te celebrant alii, quanto decet ore ; tuusq;
Ingenio laudes uberiore canunt.
 Minima *Sed tamen, ut fuso taurorum sanguine centum,*
 etiam *Sic capitur minimo thuris honore Deus.*
 Diis pla- *Ab ! ferus, & nobis nimium crudeliter hostis,*
 cent quæ *Delicias legit qui tibi cunque meas :*
 piè fiant. *Carmina ne nostris * sic te venerantia libris,*
 * Hic. *Judicio possint candidiore legi.*
Esse sedtrato quis te mihi posset amicus ?
Vix tunc ipse mihi non inimicus erant.
Cum cepit quassata domus subsidere, paries
In proclinas omne recumbit onus.
Cunctaq; fortuna rimam faciente debiscunt :
 * quon- *Ipsa suo * quædam pondere tracta ruunt.*
 dam. *Ergo hominum quæsitum odium mihi carmine; quæ-*
Debuit, est vultus turba secuta tuos. (que
 Az

(At memini) vitamq; meam morēsq; probabas
Illo, quem dederas, prætereuntis equo.

Quod si non prodest, & honesti gloria nulla
Redditur : at nullum crimen adeptus eram.

Nec malè commissæ est nobis fortuna reorum,
Usq; decem decies inspicienda viris :

Res quoq; privatas statui sine crimine iudex,
Deq; mea fassa est pars quoq; * justa fide.

Me miserum ! potui, si non extrema nocerent,
Iudicio tutus non semel esse tuo.

Ultima me perdunt; imòq; sub æquore mergit
Incolumem toties * ima procella ratem.

Nec mihi pars nocuit de gurgite parva ; sed omnes
Pressere hoc fluctus Oceanusq; caput.

Cur aliquid vidi ? cur noxia lumina feci ?

Cur imprudenti cognita culpa mihi est ?

Inscius Aëtaon vidit sine veste Dianam,

Præda suis canibus non minus ille fuit.

Scilicet in superis etiam fortuna luenda est :

Nec veniam laeso numine, casus habet.

Illâ nostra die, quâ me malus abstulit error,

Parva quidem periit, sed sine labe, domus :

Sic quoq; parva tamen, patrio dicatur ut ævo

Clara ; nec ullius nobilitate minor :

Et neque divitiis, nec paupertate notanda est ;

Unde sit in neutrum conspiciendus eques.

Sit quoq; nostra domus vel consue parva, vel ortu ;

Ingenio certè non latet illa meo :

Quo videar quamvis nimium juveniliter usus,

Grande tamen toto nomen ab orbe fero ;

Turbâq; doctorum Nasonem novit, & aulet

Non fastiditis annumerare viris.

Corruit hæc igitur Musis accepta sub uno,

Sed non exiguo, crimine lapsa domus :

Atq; ea sic lapsa est, ut surgere, si modò læsi

Ematuruerit Cæsaris ira, queat :

Cuius in eventu pœna clementia tanta est,

Ut fuerit nostro lenior ira metu.

Vita data est, citràq; necem tua constitit ira,

O princeps parè viribus usq; iuris.

Centum
viri.

* Victa.

* Una.

Vilus
obfuit
poetæ.

*Suggerimus, ut
Aëtaon*

Ovidii
domus
nobilita-
ta inge-
nio.

Insuper

Insuper accedunt, te non adimente, paternæ
(Tanquam vita parum muneris esset) opes.

Exul Na-
so nullo
S. con-
sulto.
* Selesio.

Nec mea decreto damnasti facta senatus;
Nec mea * secreto iudice iussa fuga est.
Tristibus innectus verbis (ita principe dignum est)
Ultus es offensas, ut decet, ipse tuas.

Ovid. re-
legatus,
non exul.

Adde quod edictum, quamvis inmitte, minaxque,
Attamen in pœnæ nomine lene fuit:

Quippe relegatus, non exul dicor in illo;
Parcique fortune sunt tibi verba mea.

Nulla quidem sano gravior, menti,que potenti
Pœna est, quam tanto displicuisse viro.

Sed solet interdum fieri placabile numen;
Nube solet pulsâ candidus ire dies.

Vidi ego pampineis oneratam vitibus ulmum,
Quæ fuerat saxo fulmine tacta Fovis.

Ipse licet sperare vetes, sperabimus: atque;
Hoc unum fieri te prohibente potest.

Spes mihi magna subit, cum te, mitissime Caesar;
Spes mihi, respicio cum mea facta, cadit:

Et vcluti ventis agitantibus æquora, non est
Æqualis rabies, continuusque furor;

Sed modò subsidunt, intermissique, silescunt,
Vimque putes illos deposuisse suam:

Sic abeunt, redeuntque mei, variantque timores;
Et spem placandi dantque, negantque, mi.

Per superos igitur, qui dant tibi longa, dabuntque;
Tempora, Romanum si modò nomen amant:

Per patriam, quæ te tuta & secura parente est,
Cujus & in populo pars ego nupter eram:

Si tibi, quem semper factis animoque, mereris,
Reddatur gratæ debitus urbis amor:

Livia
Augusti.

Livia sic tecum socialis impleat annos;
Quæ, nisi te, nullo conjuge digna fuit:

Quæ si non esset, exlebs te vita deceret,
Nullaque, cui posses esse maritus, erat:

Sospite sic te, sic natus quoque sospes, & olim
Imperium regæ * hoc cum seniore senex:

* Blic.

Ut faciuntque, tui fidus juvenile nepotes,
Per tua, perque tui facta parentis eunt:

Sic assueta tuis semper victoria castris,

Nunc quoque se praestet, notaque signa petat :

Ausoniamque ducem solitis circumvolet alis,

Ponat & in nitida laurea fersa coma ;

Per quem bella geris ; cuius nunc corpore pugnas ;

Auspicium cui das grande, deosque tuos :

Dimidioque tui praesens, & respicis urbem :

Dimidio procul es, saevaque bella geris :

Hic tibi sic redeat superato victor ab hoste,

Inque coronatis fulgeat altus equis :

Parce, precor ; fulmenque iuum fersa tela reconde :

Heu nimium misero cogita tela mihi !

Parce pater patriae, nec nominis immemor hujus

Olim placandi spem mihi * tolle tui.

Non precor ut redeam (quamvis majora petitis

Credibile est magnos laepe dedisse deos)

Mitius exilium si das propiusque rogamus ;

Pars crit è pœna magna levata mea.

Ultima perpetior medios ejectus in hostes :

Nec quisquam à patria longius exul abest.

Solus ad ingressus missus septemplex Istris,

Parrhasiae gelido virginis axe premor.

Faryges & Colchis, Meteredque turba, Getæque ;

Danubii mediis vix prohibentur aquis.

Cumque alii tibi sint causâ graviore fugati ;

Ulterior nulli, quam mihi, terra data est.

Longius hæc nihil est, nisi tantum fugus, & hostis,

Et maris astricto quæ coit unda gelu.

Hactenus Euxini pars est Romana sinistri ;

Proxima Bastarnæ Sauromataque tenent.

Hæc est Ausonio sub jure novissima : vixque

Hæst in imperii margine terra tui.

Hinc precor supplex, ut nos in tuto releges :

Nè sit cum patria pax quoque adempta mihi :

Nè timeam gentes, quas non bene submovet Ister :

Nève tuus possim civis ab hoste capi.

Fas prohibet Latio quæquam de sanguine natum,

Cæsaribus salvis, barbarâ vincla pati.

Perdiderint cum me duo crimina. crimen, & error ;

Alterius facti culpa silenda mihi.

Crimina
Nasonis.

Nam

* Redde.

Mitius
exilium
erat.

Nam tanti non sum, renovem ut tua vulnera, Caesar,
Quem nimio plus est indoluisse semel.

* Lectus. Altera pars superest; quæ turpi crimine * læsus,
Arguor obscæni doctor adulterii.

Fas ergo est aliquâ cœlestia pectora falli;
Et sunt notitiâ multa minora tuâ.

Utq; Deos cœlûmq; simul sublime tuenti
Non vacat exiguis rebus adesse Fovi:
A te pendente sic dum circumspicis orbem,
Effugiunt curas inferiora tuas.

Augusti Scilicet imperii princeps statione relicta,
carmina. Imparibus legeres carmina facta modis?

Non ea te moles Romani nominis urget,
Inq; tuis humeris tam leve fertur onus,
Lusibus ut possis advertere numen ineptis,
Excursûsq; oculis otia nostra tuis.

Germania. Nunc petit Armenius pacem: nunc porrigit arcus
Parthus eques, timidâ captivâq; signa manu:

Nunc te prole tuâ juvenem Germania sentit;
Bellâq; pro magno Casare Caesar habet.

Deniq; ut in tanto, quantum non extitit unquam,
Corpore, pars nulla est, quæ labet imperii:

Urbs quoq; te, & legum lassat tutela tuarum,
Et morum, similes quos cupis esse tuis.

Non tibi contingunt, quæ gentibus otia præstas:
Bellâq; cum multis irrequieta geris.

Miror in hoc igitur tantarum pondere rerum

* Evolu- Unquam te nostros * evoluisse jocos.
isse pen- At si (quod mallet) vacuus fortasse fuisses,
tasylla- Nullum legisses crimen in arte mea.

bum. Illa quidem fateor frontis non esse severæ

Amatorii Scripta, nec à tanto principe digna legi:

libri. Non tamen idcirco legum contraria iussis
Sunt ea; Romanas erudiuntq; nurus:
Néve quibus scribam possis dubitare, libellus
Quattuor hos versus & tribus unus habet.

Ex I. lib. Este procul vitæ tenues, insigne pudoris;
de Aro. Quæq; regis medios instituta longa pedes.

Nil,

Nil, nisi legitimum, concessūq; furta, canemus:

Inq; meo nullum carmine crimen erit.

Ecquid ab hac omnes rigidas submovimus arte.

Quas stola contingi, virtūq; sumpta vetat?

At matrona potest alienis artibus uti;

Quoddq; trahat, quamvis non doceatur habet.

Nil igitur matrona legat, quia carmine ab omni

Ad delinquendam doctior esse potest.

Quocunq; attigerit (si qua est studiosa sinistri)

Ad vitium mores instruit inde suos.

Sumpserit annales, (nihil est hirsutius illis)

Facta est unde parens Ilia, nempe leges;

Sumpserit Aeneadem genitrix ubi prima requirer

Aeneadum genitrix unde sit alma Venus.

Persequar inferius (modò si licet ordine ferri)

Posse nocere animis carminis omne genus.

Non tamen idcirco crimen liber omnis habebit:

Nil prodest quod non laedere possit idem.

Ignem quid utilius? si quis tamen urere testis

* Comparat, audaces instruit igne manus.

Eripit interdum, modò dat medicina salutem:

Quaq; juvet monstrat, quaq; sit herba nocens.

Et lauro, & cautus praecingitur ense viator:

Ille sed insidias, hic sibi portat opem.

Discitur innocuas ut agat facundia causas:

Protegit hac fontes, immeritoq; premis.

Sic igitur carmen, rectè si mente tegatur,

Constabit nulli posse nocere meum:

Et tandem vitium quicunq; hinc concipit, errat;

Et nimium scriptis arrogat ille meis.

Ut tamen hoc fatear; ludi quoq; semina praebent

Nequitiae; tolli tota theatra jube.

Peccandi causam quam multis saepe dederunt

Martia, cum durum sternit arcana solum!

Tollatur Circus; non iuta licentia Circi est:

Hic sedet ignoto juncta puella viro.

Cum quadam spaciuntur in hac ut amator eodem

Conveniat, quare porticus ulla patet!

Quis locus est templis augustior? hac quoq; viter,

In culpan si qua est ingeniosa suam,

Mores
cujusque
pro prae-
ceptore
sant.

* Cæpe-
rit.

Theatra.

Campus.

Mart.

Circus.

Porticus.

Cum

Jupiter Cion steterit Fovis ade; Fovis succurret in ade;
 Capitoli- Quam multas matres fecerat ille Deus.
 nus. Proxima adoranti Funonia templa subibit,
 Pellicibus multis indoluisse Deam.
 Pallade conspectâ, natum de crimine virgo
 Sustulerit quare, quaret, Eriethonium.
 Venerit in magni templum tua numina Martis;
 Stas Venus ultori puncta viro ante fores.
 Isidis ade sedens, cur hanc Saturnia, quaret,
 Egerit Ionio Bosphoriciq; mari.
 * Endy- In Venerem Anchises, in Lunam * Latmius heros,
 mion. In Cererem Fafius, qui rescatur, erit.
 Omnia perverfas possunt corrumpere mentes;
 Stant tamen illa suis omnia tuta locis.
 Et procul à scripta solis meretricibus arte,
 Submovet ingenuas pagina prima manus.
 Quacumq; crumpit quâ non finet ire sacerdos,
 Protinus hac vetiti criminis acta rea est.
 Versus molliores Nec tamen est facinus versus evolvere molles;
 legere. Multa licet casta, non facienda, legant.
 Sape supercilii nudas matrona severi,
 Et Veneris stantes ad genus omne, videt.
 Corpora Vestales oculi meretricia cernunt;
 Nec domino pœnæ res ea causa fuit.
 At cur in nostra nimia est lascivia Musa?
 Cûrse meus cuiquam suadet amare liber?
 Nil nisi peccatum, manifesta; culpa fatenda est;
 Pœnitet ingenii iudicii;que mei.
 Cur non Argolicis potiùs quæ concidit armis,
 Vexata est iterum carmine Troja meo?
 Cur tacui Thebas? & mutua vulnera fratrum?
 Et septem portas sub duce quâmq; suo?
 Non mihi materiam bellatrix Roma negabat;
 Et pius est patrie facta referre labor.
 Deniq; cum meritis impleveris omnia, Casar,
 Pars mihi de multis una canenda fuit.
 Uiq; trahunt oculos radiantia lumina solis;
 Traxissent animum sic tua facta meam.
 Arguer immerito; tenuis mihi campus aratur;
 Illud erat magnæ fertilitatis opus.

Non

Non ideo debet pelago se credere, siqua

** Audet in exiguo ludere cymba lacu.*

Forsan & hoc dubitem, numinis levioribus aptus

Sim satis, in parvos sufficiamq; modos.

At si me jubeas domitos Fovis igne Gigantes

Dicere, conantem debilitabit onus.

Divitis ingenii est, immania Caesaris acta

Condere, materiam ne superetur opus.

Et tamen ausus eram: sed de r. actare videbar;

Quodque nefas damno viribus esse tuis.

Al leve rursus opus juvenilia carmina veni:

Et falso movi pectus amore meum.

Non equidem vellem; sed me mea fata trahebant:

Inq; meas pœnas ingeniosus eram.

Hei mihi! cur didici? cur me docuere parentes?

Litterdq; est oculos ulla morata meos?

Hæc tibi me invisum lascivia fecit, ob artes,

Quas ratus es vetitos sollicitare toros.

Sed neq; me nuptæ didicerunt furta magistro:

Quodq; parum novit nemo docere potest.

Sic ego delicias & mollia carmina feci,

Strinxerit ut nomen fabula nulla meum:

Nec quisquam est adco media de plebe maritus,

Ut dubius vitio sit pater ille meo.

Crede mihi, distant mores à carmine nostro.

Vita verecunda est, Musa jocosa mea est.

Magnaq; pars mendax operam est & ficta meorum:

Plus sibi permisit compositore suo.

Nec liber indicium est animi; sed honesta voluntas

Plurima mulcendis auribus apta refert.

Accius esset atrox: conviva Terentius esset;

Essent pugnaces qui fera bella canunt.

Denique composui teneros non solus amores;

Composito pœnas solus amore dedi:

Quid nisi cum multo Venerem confundere vino

Præcepit Lyrici Tera Musa senis?

Lesbia quid docuit Sappho, nisi amare puellas?

Tua tamen Sappho, tutus & ille fuit.

Nec tibi Battiade nocuit, quod sæpe legenti,

Delicias versu fassus es ipse tuas,

** Audeat*

exiguo.

Non om-

nibus

omnia

conveni-

unt.

Sic &

Catullus.

Libri

non sunt

indicium

animi.

Exemplis

refellit

crimen

Sappho.

Fabula

- Menan- Fabula jucundi nulla est sine amore Menandri :
cri co- Et solet hic pueris virginibusq; legi.
nædia. Ilias ipsa quid est, nisi turpis adultera, de qua
Ilias nil Inter amatorem pugna virumq; fuit ?
aliud nisi Quid prius est illic flammâ Chryseidos, aut quæ
adultera. Fecerat iratos rapta puella duces ?
Odyssea Aut quid Odyssea est, nisi sæmina propter amorem
* viris. Dum vir abest, multis una petita * procis ?
Quid nisi Meonides & nerem Martemq; ligatos
Narrat in obsceno corpora prensa toro ?
- Home- Unde, nisi indicio magni scircmus Homeri,
rus. Hospitis igne duas incaluisse Deas ?
- Tragoe- Omne genus scripti gravitate tragœdia vincit :
dia. Hæc quoq; materiam semper amoris habet.
Nam quid in Hippolito est, nisi sævæ flamma no-
Nobilis est Canace fratris amore sui. (vercæ
Quid ? Non Tantalides agitante Cupidine currus
Pisæam Phrygiis vexit eburnus equis ?
Tingeret ut ferrum natorum sanguine mater,
Concitus à Læso fecit amore dolor.
Fecit amor subitas volucres cum pellice regem ;
- Irys. Quæq; suum luget nunc quoq; mater Iryn.
Si non Aëropen frater sceleratus amâsses,
Aversos solis non legcremus equos.
- Scylla. Impia nec tragicos tetigisset Scylla cothurnos,
Ni patrium crinem descuisset avier.
- Electra. Qui legis electran, & egentem mentis Orestem
Ægisthi crimen, Tyndaridæq; legis.
Nam quid de tetrico referam domitore Chimæræ
Quem letho fallax hospita penè dedit ?
Quid loquar Hermionem ? quid te Scantiâ virgo
Têq; Mycenæo Phæbas amata duci ?
Quid Danaen ? Danaïq; nurus ? matrêmq; Lyæi
Alcmenam ? & noctes, quæ coiëre, duas ?
Quid generum Peliaë ? quid Thesea ? quid duc Pelasgû,
Iliacam tetigit qui rate primus humum ?
Huc Iole, Pyrrhîq; parens, huc Herculis uxor,
Huc accedat Hylas, Iliacûsq; puer.
Tempore deficiat, tragicos si persequar ignes :
Vixq; meus capiet nomina nuda liber.

*Est & in obscænos deflexa tragædia risus ;
Multaq; præteriti verba pudoris habet.*

*Nec nocet auctori mollem qui fecit Achillem ;
Infragisse suis fortia facta molis.*

*Funxit Aristides Mileſia crimina ſecum ;
Pulſus Ariſtides nec tamen urbe ſua eſt :*

*Nec, qui deſcripſit corrumpi ſemina matrum,
Eubius impuræ conditor hiſtoriæ :*

*Nec, qui compoſuit nuper Sybaritida, ſagit ;
Nec, qui concubitus non tacuere ſuos.*

*Suntq; ea doctorum monumentis miſta virorum ;
Muneribuſq; ducum publica facta patent.*

*Nec peregrinis tantum deſendar ab armis,
En Romanus habet multa jocosa liber.*

*Atq; ſuo Martem cecinit gravis Ennius ore ;
Ennius ingenio maximus, arte rudis :*

*Explicat ut cauſas rapidi Lucretius ignis,
Caſurumq; triplex vaticinatur opus :*

*Sic ſua laſcivo cantata eſt ſæpe Catullo
Fœmina, cui falſum Leſbia nomen erat :*

*Nec contentus eâ, multos vulgavit amores,
In quibus ipſe ſuum faſſus adulterium eſt.*

*Par fuit exigui ſimiliſq; licentia Calvi,
Derexit variis qui ſua facta modis. (quos*

*Quid reſeram Ticiſta ? quid Memmî carmen? apud Ticiſta:
Nomen aſeſt rebus, nominibuſq; pudor. Memmî-*

Cinna quoq; hiſ comes eſt: Cinnaq; procacior Anſer; us.

*Et leue Corniſci, parq; Catonis opus :
Et quorum libris modò diſſimulata Perilla,
Nomine nunc legitur diſta, Metelle, tuo.*

*Is quoq; Phaſiacas Argo qui duxit in undas,
Non potuit Veneris furta tacere ſua.*

*Nec minùs Hortenſi, nec ſunt minùs improba Servi Horten-
Carmina : quis dubitet nomina tanta ſequi ? ſius.*

*Tertit Ariſtidem Siſenna ; nec obſuit illi
Hiſtoria turpeſ interuiſſe jocos. Siſenna;*

*Nec fuit opprobrio celebrariſſe Lycorida Gallo :
Sed linguam nimio non tenuiſſe meo. Gallus.*

*Credere juranti durum putat eſſe Tibullus,
Hec etiam de ſe quod negat ille vito.*

Mileſia
crimina
Ariſtidis

Ennius
arte ru-
dis.
Lucreti-
us.
Catullus

Calvus
Ticiſta:
Memmî-
Anſer.
Cinna.
Anſer.
Corniſci-
cuius. Ca-
to.
Horten-
ſius.
Servius
Siſenna
Gallus.

Tibullus

fallere

Fallere custodem demum docuisse fatetur :

Sæpe sua miserum nunc ait arte premi.

Sæpe velut gemmam dominæ, signumq; probares,

Per causam meminit se tulisse manum.

Utq; refert, digitis sæpe est nutuq; locutus,

Et tacitam mensæ duxit in orbe notam :

Et quibus è succis abeat de corpore livor,

Impressio fieri qui solet ore, docet.

* Ille.

Deniq; ab incauto nimirum petiit * illa marito :

Se quoq; uti servet, peccet ut ille minus.

Scit cui latretur, cum solus obambulet ipse,

* Excreat.

Cui toties clausas * excreat ante fores.

* Furtim.

Multaq; dat * furti talis præcepta; docetq;

Qua nuptæ possint fallere ab arte viros.

Nec fuit hoc illi fraudi: legiturq; Tibullus,

Proper-
tius.

Et placet, & jam, te principe, notus erat.

Invenies eadem blandi præcepta Propertii :

Diffidulus minimâ nec tamen ille notâ est.

Hic ego successi : quoniam præstantia candor

Nomina vivorum dissimulare jubet.

Non timui (fatcor) nè quâ tot ière carinæ,

Naufraga servatis omnibus una foret.

Artes
alex.

Sunt aliis scriptæ, quibus alea luditur, artes :

Hæc est ad vestros non leve crimen avos.

Quid valcant tali, quo possis plurima jactu

Fingere, damnosos effugiasq; canes :

Tessera quos habeat numeros, distante vocato,

Mittere quo * deceat, quo dare missa modo :

* Doceat.

Discolor ut recto grassetur limite miles,

Cum medius gemino calculus hoste perit :

Ut magè velle sequi sciat, & revocare priorem,

Nec, tutè fugiens, incommitatus cat.

Tabella
aleatoria.

Parva sedet ternis instructa tabella lapillis,

In qua vicisse est, continuasse suos.

Quiq; alii lusus (neq; enim nunc persequar omnes)

Perdere rem caram tempora nostra solent.

Variæ
descripti-
ones.

Ecce canit formas aliis jactûsq; pilarum :

Hic artem nandi præcipit, ille trochi.

Composita est aliis fuscandi cura coloris ;

Hic epulis leges, hospitioque dedit :

Alter humum de qua fingantur pocula, monstrat,
 Quæq; docet liquido testa sit apta mero.
 Talia ludatur sumoso mense Decembri,
 Quæ jam non ulli composuisse noscet.
 His ego deceptus non tristia carmina feci;
 Sed tristis nostros pœna secuta jocos.
 Deniq; non video tot de scribentibus unum,
 Quem sua perdidit Musa; repertus ego.
 Quia si scripsissem mimos obscœna jocantes,
 Qui semper ficti crimen amoris habent?
 In quibus assidue cultus procedit adulter;
 Verbaq; dat stulto callida nupta viro.
 Nubilis hac virgo, matronaque, virq; pœrque;
 Spectat; & ex magna parte Senatus adest.
 Non satis, incestis temerari vocibus aures:
 Assuescunt oculi multa pudenda pati.
 Cumq; fescellit amans aliquam novitatem maritum,
 Plauditur, & magno palma favore datur.
 * Quodq; minus prodest, pœna est lucrosa poeta;
 Tantq; non parvo crimina Prætor emit.
 Inspice ludorum sumptus, Auguste, tuorum:
 Empta tibi magno talia multa leges.
 Hæc tu spectasti, spectandaque sæpe dedisti:
 Majestas adeo comis ubiq; tua est.
 Luminibusq; tuis, totus quibus utitur orbis,
 Scenica vidisti lætus adulteria.
 Scribere si fas est imitantes turpia mimos;
 Materix minor est debita pœna mea:
 An genus hoc scripti faciunt sua pulpita tutum?
 Quodq; * licet mimis, scena licere dedit?
 Et mea sunt populo saltata poemata sæpe:
 Sæpe oculos etiam detinere tuos.
 Scilicet in domibus vestris, ut prisca virorum
 Artificis fulgent corpora picta manu:
 Sic, quæ concubitus varios, Venerisq; figuras
 Exprimat, est aliquo parva tabella loco.
 Atq; sedet vultu fassus Tclamonius iram,
 Inq; oculis facinus barbara mater habet:
 Sic madidos siccæ digitis Venus uda capillos;
 Et modo maternis testæ videtur aquis.

Unum
 Ovidi-
 um inge-
 nium
 perdidit.

* Quo-
 que.
 Ludi Au-
 gustales.

Mimi.

* Liber.

- Bella sonant alii telis instructa cruentis;
 Parsq; tui generis, pars tua facta canis;
 Incida me spacio natura coercuit arcto;
 Ingenio vires exiguasq; dedit.
 Et tamen ille tuus felix Aeneas auctor
 Contulit in Tyrios arma virumq; toros.
 Nec legitur pars ulla magis de corpore toto,
 Quam non legitimo sœdere junctus amor.
 Phylidis hic idem, tintera; Amaryllidis ignes,
 Bucolica. Bucolicis juvenis luserat antè modis.
 Nos quoq; jam pridem scripto peccavimus isto:
 Supplicium patitur non nova culpa novum.
 Carmina; dideram, cum te delicta notantem
 Præterii toties irrequietus eques.
 Ergò quæ juveni mihi non nocitura putavi
 Scripta parum prudens, nunc nocuere seni.
 Scra redundavit veteris vindicta libelli,
 Distat & à meriti tempore pœna sui.
 Nè tamen omne meum credas opus esse remissum,
 Fastorum Sæpe dedi nostræ grandia vela rati.
 Lib. XII. Sex ego fastorum scripsi, totidemq; libellos;
 Cumq; suo finem mense volumen habet:
 Idq; tuo nuper scriptum sub nomine, Cæsar,
 Et tibi sacratum sors mea rupit opus:
 Ovidii. Et dedimus tragicis scriptum regale cothurnis:
 Quæq; gravis debet verba cothurnus habet.
 Meta- Dictaq; sunt nobis, quamvis manus ultima cæpto
 morpho- Desuit, in facies corpora versa novas.
 sis. Atq; utinam revoces animum paulisper ab ira,
 Et vacuo jubeas hinc tibi pauca legi:
 Pauca; quibus, prima surgens ab origine mundi,
 In tua deduxi tempora, Cæsar, opus:
 Aspicias quantum dederis mihi pectoris ipse:
 Quæq; favore animi tēq; tuosq; canam.
 Non ego mordaci distinxî carmine quengquam:
 Non meus ullius crimina versus habet,
 Candidus à salibus suffusus selle refugî;
 Nulla venenato littera mista loco est.
 Inter tot populi, tot scripti millia nostri;
 Quem mea Calliope læscrit, unus ero.

Non igitur nostris ullum gaudere Quiritem
 Auguror, at multos indoluisse malis.
 Nec mihi credibile est quenquam insultare jacenti,
 Gratia candori si qua relata meo est.
 His precor atque aliis possint tua numina flecti,
 O pater, ò parva cura salusque iuxta.
 Non ut in Ausoniam redeam; nisi forsitan olim,
 Cum longo pœnæ tempore victus eris:
 Tutius exilium, paulèq; quietius oro,
 Ut par delicto sit mea pœna suo.

PUB. OVID. NASONIS
 De Tristibus. Lib. III.

ELEGIA I.

Liber Lectorem alloquitur.

Missus in hanc venio timidè liber exulis urbem:
 Da placidam fesso, Lector amice, manum.
 Nève reformida, nè sim tibi sortè puderi:
 Nullus in hac charta versus amare docet.
 Ne domini fortuna mei est, ut debeat illam
 Infelix ullis dissimulare jocos:
 Id quoque, quod viridi quondam malè lussit in ævo,
 (Heu! nimium serò) damnat, & odit opus.
 Aspice quid portem; nihil hic nisi triste videbis,
 Carmina temporibus conveniente suis.
 Clauda quod alterno subsidunt carmina versu;
 Vel pedis hoc ratio, vel via longa facit.
 Quid neque sum cætro flavus, nec punice lavis;
 Erubui domino cultior esse meo.
 Littera suffusus quid habet maculosa lituras;
 Lassit opus lacrymis ipse poeta suum.
 Siqua videbuntur casu non dicta Latine;
 In qua scribebar, barbaras terras fuit.
 Dicite, Lectores, si non grave, quàm sit eundem,
 Quisq; petam sedes hospes in urbe liber.

Pu. r.

F. r.

L. r.

Hæc ubi sum furtim linguâ titubante locutus,

Qui mihi monstraret, vix fuit unus, iter.

Dii tibi dent, nostro quod non tribuere poeta,

Molliter in patria vivere posse tua.

Duc agè, nàmq; sequar, quamvis terrâq; mariq;

Longinquo referam lassus ab ore pedem.

Paruit; & ducens, Hæc sunt fora Caesaris, inquit :

Hæc est à sacris quæ via nomen habet.

Hic locus est Vestæ, qui pallada servat, & ignem :

* Hæc tuic antiqui regia parva Numæ.

Indè petens dextram, Porta est, ait, ista Palatî :

Hic sator ; hoc primum condita Roma loco est.

Singula dum miror, video fulgentibus armis

Conspicuos postes, testâq; signa Deo :

Et Fovis hæc, dixi, domus est: quod ut esse patirem,

Augurium menti querna corona dabit.

Cujus ut accipi Dominum, Non fallimur, inquam :

Et magni verum est hanc Fovis esse domum.

Cur tamen appositâ velatur janua lauro ?

Cingit & augustas arbor opaca forcs ?

An quia perpetuos meruit domus ista triumphos ?

An quia Leucatio semper amata Deo est ?

Ipsæne quod festa est ? an quod facit omnia festa ?

Quam tribuit terris, pacis an ista nota est ?

Utq; viret semper laurus, nec fronde caducâ

Carpitur ; æternam sic habet illa decus.

* Causâq; suppositæ, scripto testante, coronæ,

Servatos cives indicat hujus ope.

Adjice servatis unum, pater optime, civem,

Qui procul extremo pulsus in orbe latet :

In quo pœnarum, quæ se maruisse fatetur,

Non facinus causam, sed suus error habet.

Me misrum ! vereorq; locum, vereorq; potentem ;

Et quatitur trepido littora nostra metu.

Aspicis exanguî chartam pallere colore ?

Aspicis alternos intremuisse pedes ?

Quandocunq; precor, nostro placata parenti,

Isdem sub dominis aspicere domus.

Inde timore pari gradibus sublimia celsis

Ducor ad intonsi candida templa Dei :

Via sa-
era.

* Hic.

Porta
Palatina.

Laurus
trium-
phalis.
Civica
corona,
de qua
Gell.

* Causa
superpo-
sitæ.

*Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis
 Bellides, & stricto stat serus ense pater.
 Quæq; viri docto veteres secære novæque
 Pectore, lecturis inspicienda patent.
 Quarebam fratres, exceptis scilicet illis,
 Quos suus optaret non genuisse parens.
 Quarenicem frustra custos è sedibus illis
 Præpositus sancto jussit abire loco.
 Altera templa peto vicino juncta theatro;
 Hæc quoq; erant pedibus non adeunda meis.
 Nec me, quæ doctis patuerunt prima libellis
 Atria, libertas tangere passa sua est.
 In genus auctoris miseri fortuna redundat;
 Et patimur nati, quam tulit ipse, fugam.
 Forsitan & nobis olim minas asper & illi
 Evidus longo tempore Cæsar erit. (da est)
 Dii, precor, atq; adeo (neq; enim mihi turba rogan-
 Cæsar ales voto maxime Divæ meo.
 Interea, quoniam statio mihi publica clausa est,
 Privato liceat delituisse loco.
 Vos quoque, si fas est, confusa pudore repulsa
 Samite plebeia carmina nostra manus.*

ELEGIA II.

Queritur se in exilium missum,

E Rgd erat in fatis Scythiam quoq; visere nostris?
 Quæq; Lycaonio terra sub axe jacet?
 Nec vos Pierides, nec stirps Latonia vestro
 Docta sacerdoti turba tulistis opem:
 Nec mihi quod lusi vero sine crimine prodest;
 Quodq; magis * Musa est visa jocosa mea:
 Plurima sed pelago terraq; pericula passum
 Ustus ab assiduo frigore Pontus habet:
 Quicq; fugax rerum, securaq; in otia natus,
 Mollis, & impatiens antè laboris eram;
 Ultima nunc patior, nec me mare portibus orbem
 Perdere, diversæ nec potuere viæ.
 Sufficit atq; malis animus: nam corpus ab illo
 Accepit vires, vixq; serenda tulit.

* Vita
 Musa jo-
 cosa mea
 est.
 Jocosa
 Musa
 Nasoni
 exilium
 peperit.

Dum tamen & ventis dubius jactabar, & undis,
 Fallebat curas agræq; corda labor.
 Ut via finita est, & opus requievit cuncti,
 Et pœna tellus est mihi tacta mea;
 Nil nisi flere libet: nec nostro parcior imber
 Lumine, quàm verna de nive manat aqua.
 Roma, domusq; subit, desideriumq; locorum,
 Quicquid & amissa restat in urbe mei.
 Hei mihi, quod toties nostri pulsata sepulchri
 Janua, sed nullo tempore aperta fui!
 Cur ego tot gladios fugi? totiesq; minata
 Obruit infelix nulla procella caput?
 Dii, quos experior nimium constanter iniquos;
 Participes iræ quos Deus unus habet;
 Extimate, precor, cessantia fata, meiq;
 Interitûs clausas esse vitæ fores.

ELEGIA III.

Ad uxorem, quod æger fuerit.

* Casu. **H**Æc mea si * conjux miraris epistola quare
 Ager O- Alterius digitis scripta sit; æger eram:
 vidius. Ager in extremis ignoti partibus orbis,
 Incertusq; meæ penè salutis eram.
 Quem mihi tunc animum dira in regione jacenti
 Inter Sauromatas esse Getasq; putas?
 Non cælum patior, nec aquis assuevimus istis,
 Terræq; nescio quo non placet ista modo:
 * Talia * Non domus apta satis; non hîc cibus utilis ægro;
 Scythas Nullus Apollinea qui levet arte malum est:
 decent. Non, qui soletur; non, qui labentia tardè
 Tempora narrando fallat, amicus adest.
 Lassus in extremis jaceo populisq; locisque;
 Et subit affecto nunc mihi quicquid abest.
 Omnia cùm subeant, vincis tamen omnia conjux,
 Et plus in nostro pectore parte tenes.
 Te loquer absentem, te vox mea nominat unam:
 Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.
 Quin etiam sic me dicunt aliena locutum,
 Ut foret amantis nomen in ore tuum:

Si jam deficiam, suppressaq; lingua palata
Vix instillato restituenda mero :

Nunnet huc aliquis dominam venisse, resurgam ;
Spesq; tui nobis causa vigeris erit.

Dumq; ego sum vita dubius, tu forsitan isthic
Fucundum, nostrâ nescia, tempus agis :

Non agis, afrmo : liquet hoc, charissima, nobis,
Tempus agi sine me non nisi tristo tibi.

Si tamen implevit mea sors quos debuit annos,
Et mihi vivendi tam cito finis adest :

Quantum erat, ô magni, perituro parere, divi,
Ut saltem patriâ contumularer humo ?

Vel pœna in mortis tempus dilata fuisset,
Vel * præcessisset mors properata fugam.

Integer hanc potui nuper bene reddere vitam :
Exul tu occiderem nunc mihi vita data est.

Tam procul ignotis igitur moriemur in oris ?
Et fient ipso tristitia fata loco ?

Nec mea consueti languescent corpora lecto ?
Deposuium nec me qui fleat ullus erit ?

Nec domina lacrymis in nosira cadentibus ora,
Accedent animæ tempora parva mea ?

Nec mandata dabo ? nec cum clamore supremo
Labentes oculos conlect amica manus ?

Sed sine sancibus caput hoc, sine honore seputeri
Indeploratum barbara terra teget ?

Ecquid, ubi audicris, totâ turbabere mente ?
Et series pavidâ pectora fida manu ?

Ecquid, in has frustra tendens tua brachia partes,
Clamabis miseri nomen inane viri ?

Parce tamen lacerare genas, nec seinde capillos :
Non tibi nunc primum, lux mea, raptus ero.

Cum patriam amissi, tunc me periisse putato :
Et prior, & gravior mors fuit illa mihi.

Nunc si forte potes, (sed non potes) optima conjux, mors est.
Finitis gaude tot mihi morte malis.

Quod potes, extenua forti mala corde ferendo :
Ad mala jampridem non rude pectus habes.

Atq; utinam pereant animæ cum corpore nosira,
Effugiatq; avidos pare mea nulla rogos.

In patria
sepeliri.
* Præce-
pisset.

Clauderè
oculos
mortuo.

Exilium
vera

Nam

Pythago- Nam si morte carens vacuas volat altus in auras
ras ani- Spiritus, & Samii sunt rata dicta senis :
nam im- Inter Sarmaticas Romana vagabitur umbras,
morta- Perq; seros manes hospita semper erit.
lem affir- Ossa tamen facito parva referantur in urna :
mar. Sic ego non etiam mortuus, exul ero.

Non vetat hoc quisquam : fratrem Thebani perem-
 Supposuit tumulo, rege verante, soror. (ptum
 Atq; ea cum foliis & amomi pulvere misce ;
 Inq; suburbano condita crede solo.

Quosq; legat versus oculo properante viator,
 Grandibus in tumuli marmore cade notis :

Epitaphi- Hic ego qui jaceo tenerorum lusor amorum,
um Ovi- Ingenio perii Naso poeta meo.
dii. At tibi, qui transis, nè sit grave (quisquis amasti)
 Dicere, Nasonis molliter ossa cubent.

Hoc satis in tumulo est : etenim majora libelli,
 Et diuturna magis sunt monumenta mihi.

Quos ego consulo, quamvis nocuere, daturos
 Nomen, & auctori tempora longa suo.

Serta se- Tu tamen extincto feralia munera ferto ;
pulcro Deq; tuis lacrymis humidaserta dato.

appo- Quamvis in cinerem corpus mutaverit ignis,
nere. Sentiet officium mæsta favilla pium.

Scribere plura libet : sed vox mihi fessa loquendo
 Distandi vires siccatq; lingua negat.

Accipe supremo dictum mihi forsitan ore,
 Quod tibi qui mittit, non habet ille, vale.

ELEGIA IV.

Ad amicum, ut magnorum virorum consue-
 tudinem fugiat.

O Mihi chare quidem semper, sed tempore duro
 Cognite, res postquam procubuerunt meæ :

* Non nſibus edocto si quicquam credis amico :

prosit po- Vive tibi, & longè nomina magna fuge.

tius si Vice tibi, quantumq; potes prælustria vita :

quis ob- Sævum prælustri fulmen ab arce venit.

esse po- Nam quanquam soli possunt prodesse potentes

test. * Non prosunt : potius plurimum obesse solent.

Effugit

Effugit hybernas demissa antenna procellas :
 Latâq; plus parvis vela timoris habent.

Aspicias ut summâ cortex levis innatet undâ,
 Cùm grave nexa simul retia mergat onus.

Hic ego si monitor, monitus prius ipse fuisset,
 In qua debebam forsitan urbe forem.

Dum tecum vixi, dum me levis aura ferebat,
 Hac mea per placidas cymba cucurrit aquas.

Qui cadit in plano (vix hoc tamen evenit ipsum)
 Sic cadit, ut tactâ surgere possit humo.

At miser Elpenor tecto delapsus ab alto,
 Occurrit regi flebilis umbra suo !

Quid fuit ut intas agitarer Dædalus alas ?
 Icarus immensas nomine signet aquas ?

Nempe quod hic altè, demissus ille volabat :
 Nam pennas ambo non habuere suas.

Crede mihi, bene qui latuit bene vixit : & intra
 Fortunam debet quisq; manere suam.

Non foret Eumedes orbis, si filius ejus
 Stultus Achilleos non adamasset equos.

Nec natum in flamma vidisset, in arbore natus,
 Cepisset genitor si Phacihonta Merops.

Tu quoq; formida nimium sublimia semper :
 Propositiq; precor, contrahere vela tui.

Nam pede inoffenso spatium percurrere vitæ
 Dignus es, & fato candidiore frui.

Quod pro te ut voceam, mihi pietate mereris,
 Hasurâq; mihi tempus in omne fide.

Vidi ego te tali vultu mea fata gementem,
 Qualem credibile est ore fuisse meo.

Nostra tuas vidi lacrymas super ora calentes,
 Tempore quas uno, fidaq; verba, * dabas.

Nunc quoq; submotum studio defendis amicum ;
 Et malâ vix ulla parte levanda levas.

Vive sine invidia, mollèsq; inglorius annos
 Exige ; amicitias & tibi junge pares.

Nasensq; tui, quod adhuc non exulat, unum
 Nomen ama ; Sythicus cætera Pontus habet.

Proxima sideribus tellus Erymanthi los urse
 Me tenet, astricto terra perusta gelu.

Me tenet, astricto terra perusta gelu.

Summa
fugienda.

Elpenor.

Dædalus.

Bene la-
tere, bene
est vive-
re.

* Bibi.

Amicitie
pares af-
fectandæ.

Bosphorus

Bosphorus & Tanais superant, Scythiaq; paludes;
Vixq; satis noti nomina pauca loci.

Ulterius nihil est, nisi non habitabile frigus :

Hec ! quàm vicina est ultima terra mihi !

At longè patria est, longè est charissima conjux :

Quicquid & hæc nobis post duo dulce fuit.

Si tamen hæc absunt, ut, quæ contingere non est

Corpore, sint animo cuncta videnda meo.

Ante oculos errat domus, urbs, & firma locorum;

Succeduntq; suis singula facta locis.

Conjugis ante oculos, sicut præsentis, imago est ;

Illi meos casus aggravat, illa levat. (amorem,

* Hoc. Aggravat hæc, quod abest: levat* hæc, quod præstat

* Hoc. Impositumque sibi firma tueretur onus.

Amico- Vos quoq; pectoribus nostris hæretis amici,

rum no- Dicere quos cupio nomine quæmq; suo ;

mina cur Sed timor officium cunctis compescit; & ipsos

non in- In nostro poni carmine nolle puto.

ferat. Antè volebatis, gratiq; erat instar amoris,

* Quemq; Versibus in nostris nomina vestra legi.

pro u- Quod quoniam est anceps, intra mea pectora* quemq;

num- Alloquar: & nulli causa timoris ero.

quemque. Nec meus indicio lititantes versus amicos

Protrahet: occultè, si quis amavit, amet.

Scite tamen, quinvis longà regione remotus

Absim, vos animo semper alesse meo.

Et quæ quisq; potest, oro, mala nostra levate ;

Filam projecto neve negare manum.

Prospere sic maneat vobis fortuna, nec unquam

Contacti simili sorte rogetis idem.

ELEGIA V.

Ad Charum amicum.

U Sus amicitia tecum mihi pareus, ut illam
Non agrè possis dissimulare, fuit :

Ni me complexus vinclis propioribus esses,

Neve me à vento forsitan cunte suo.

* Meam. Ut cecidi, cunctiq; * metu fugere ruinam,

Versiq; amicitia terga dedere mea :

Aufus

Ausus es igne Jovis percussam tangere corpus,
 Et deplorata limen adire domus.
 Adq; recens praestas, nec longo cognitus usu;
 Quod veterum misero vix duo tresve mihi.
 Vidi ego confusos vultus, visosq; notavi,
 Osq; madens fletu, pallidiusq; meo.
 Et lacrymas cernens in singula verba cadentes,
 Ore meo lacrymas, auribus illa bibi.
 Brachiaq; excepi * presso pendentia collo,
 Et singultatis oscula mista sonis.
 Sum quoque, Chare, tuis defensus viribus absens;
 Scis Charum veri nominis esse loco.
 Multaq; praeterea manifesti signa favoris
 Pectoribus teneo non abitura meis.
 Dii tibi posse tuos tribuant defendere semper;
 Quos in materia prosperiore juves.
 Si tamen interea quid in his ego perditus oris,
 (Quod te credibile est quaerere) quaeris, agam.
 Spe irabor exigua, quam tu mihi demere noli,
 Tristia leniri numina posse Dei.
 Seu temerè expecto, siue hoc contingere fas est.
 Tu mihi, quod cupio, fas, precor, esse proba.
 Quaq; tibi est linguae facundia, conser in illud:
 Ut doceas votum posse valere meum.
 Quò quisq; est major, magis est placabilis ira:
 Et faciles motus mens generosa capit.
 Corpora magnanimo satis est prostrâsse leoni;
 Pugna suum finem, cum jacet hostis, habet.
 At lupus, & turpes instant morientibus ursi,
 Et quaecunq; minor nobilitate fera est.
 Majus apud Trojam forti quid habemus Achille?
 Dardanii lacrymas non tulit ille senis.
 Quae ducis Aemathii fuerit clementia, Porus,
 Praclarisq; docent funeris exequia.
 Nec hominum reseram flexas ad mitius iras;
 Junonis gener est, qui prius hostis erat.
 Deniq; non possum nullam sperare salutem,
 Cum non sit pœne causa cruenta mea.
 Non mihi querenti pessundare cuncta petita
 Caesarum caput est, quod caput orbis erat.

*Morito

Spes

Genero-
 sissimus
 quisq; ad
 iracundi-
 am mi-
 nus est
 propen-
 sus.
 Porus,

Non

Oculi
Nasonis
in crimi-
ne.

Non aliquid dixi, violentæve lingua locuta est;
Lapsæ sunt nimio verba profana meo:
Inscia quod crimen viderunt lumina, pector;
Peccatumq; oculos est habuisse meum.
Non equidem totam possum defendere culpam:
Sed partem nostri criminis error habet.
Spes igitur superest, facturum ut molliat ipse
Mutati pœnam conditione loci.
Hoc utinam nitidi solis prænuntius ortus
Adferat admissæ Lucifer albus equo.

ELEGIA VI.

Ad amicum, quo familiarissimè usus est.

Confili-
orum
commu-
nicatio
fignum
erat veræ
amicitiæ.

Fœdus amicitiæ non vis, charissime, nostra,
Nec, si fortè velis, dissimulare potes.
Donec enim licuit, nec te mihi charior alter,
Nec tibi me totâ junctior urbe fuit.
Isq; erat usq; adeo populo testatus, ut esset
Pœnè magis quàm tu, quàmq; ego, notus amor;
Quiq; est in charis animi tibi candor amicis,
Cognitus est illi, quem colis ipse, viro.
Nil ita celabas, ut non ego conscius essem;
Pectoribusq; dabas multa regenda meis.
Cuiq; ego narrabam, secreti quicquid habebam,
Excepto quod me perdidit, unus cras.
Id quoq; si scisses, salvo frucrè socii,
Consiliisque forem sospes, amice, tuo.
Sed mea me in pœnam nimirum fata trahunt,
Omne bonæ claudunt utilitatis iter.
Sive malum potui tamen hoc vitare cavendo;
Sed ratio fatum vincere nulla valet:
Tu tamen, o nobis usu junctissime longo,
Pars desiderii maxima pœnè mei,
Sis memor; & si quas fecit tibi gratia vires,
Illas pro nobis experiare rogo:
Numinis ut læsi fiat mansuetior ira;
Mutatq; minor sit mea pœna loco:
Idq; ita, si nullum scelus est in pectore nostro,
Principiumque mei criminis error habet.

Nec breve nec tutum est, quo sint mea, dicere, casu

Lumina functi conscia facta mali :

Lumina
Nasonis.

Mensq; reformidat, vetuti sua vulnera, tempus

Illud ; & admonita fit novus ipse dolor.

Et quacunq; adeo possint afferre pudorem,

Illu regi cæcâ candida nocte decet.

Nil igitur rescam, nisi me peccasse (sed illo

Premia peccato nulla petita mihi)

Stultitiâq; meum crimen debere vocari ;

Nomina si factis reddere vera velis.

Stultiti-
am non
crimen.

Quæ si non ita sunt, alium, quo longius absim,

Quare (suburbana hæc sit mihi terra) locum.

ELEGIA VII.

Mandat epistolæ, ut Perillam adeat.

V Ade salutatatum subito perarata Perillam

Littera, sermonis fida ministra mei.

Aut illam invenies dulci cum matre sedentem,

Aut inter libros, Picridâsq; suas.

Quicquid aget, cum te scierit venisse, relinquet :

Nec mora ; quid venias, quidve, requiret, agam.

Vivere me dices ; sed sic, ut vivere nolim ;

Nec mala tam longâ nostra levata morâ :

Et tamen ad musas, quaravis nocuere, reverti,

Aptâq; in alternos cogere verba pedes.

Tu quoq; dic, Studiis communibus ecquid inheres ?

Doctâq; non patrio carmina more canis ?

Nam tibi cum facie mores natura pudicos,

Et raras dotes, ingeniumq; dedit :

Perillæ
Ingeni-
um.

Hoc ego Pegasidas deduxi primus ad undas,

Nè malè facundæ vena periret aquæ.

Primus id assepsi teneris in virginis annis ;

Utq; pater natæ, duxque, comêsq; fui.

Tunc quoq; (sed forsân nostrum delevit amorem

Tempus) eram nimio junctus amore tibi.

Ergo si remanenti gnes tibi pectoris iidem,

Sola tuum vates Lesbiz vincit opus.

Sed vereor nè nunc mea te fortuna retardet,

Pistâq; meos casus sit tibi pectus ingers.

Dum

- Dum licuit, tua sepe mihi, tibi nostra legebam,
 Sæpe tui iudex, sæpe Magister eram.
 Aut ego præbebam factis modo versibus aures:
 Aut ubi cessâras, causa ruboris eram.
 Forsitan exemplo, quia me læsere libelli,
 Tu quoq; sis parva * facta ruina meæ.
 Pone Perilla metum: tantummodo fœmina nulla,
 Nève vir à scriptis discat amare tuis,
 Ego de siliis remove doctissima causas;
 Inq; bonus artes, & una sacra redi;
 Ista docens facies longis vitiabitur annis;
 Rugiq; in antiqua fronte senilis erit:
 Injicietq; manus formæ damnosa senectus.
 Que strepitum passu non faciente venit.
 Cùmq; aliquis dicit, Fuit hæc formosa, dolebis,
 Et speculum mendax esse querere ruum.
 Sunt & opes modica; cùm sis dignissima magnis:
 Finge sed immensis censibus esse pares.
 Nempe dat & quodeunq; libet fortuna rapitque;
 Irus, Irus & est subito, qui modò Cræsus erat.
 Croesus. Singula quid referam? nil non mortale tenemus,
 Pectoris exceptis ingenitq; bonis.
 En ego, cùm patriâ carcam, vobisq; domoq;
 Rapidq; sint, adimi que potuere, mihi:
 Ingenio tamen ipse meo comitorq; fruorq;
 Caesar in hoc potuit juris habere nihil.
 Quilibet hanc sævo vitam mihi finiat ense;
 Me tamen extincto fama superstes erit.
 Dùmq; suis victrix septem de montibus orbem
 Prospiciet domitum Martia Roma, legar.
 Tu quoq; quam studii maneat felicior usus,
 Effuge venturos quâ potes usq; rogos.
- * Fata le-
 cura.
- Speculum
 mendax.
- Irus,
 Croesus.
- Litteræ
 non pos-
 sunt no-
 bis adi-
 mi.

ELEGIA VIII.

Patriam & suos videre desiderat.

Nunc ego Tripotemi cuperem conscendere currus
 Misisti in ignotam qui rude solum humum
 Nunc ego Medea vellem frangere dracones,
 Quæ habuit fugiens aræ, Cerinthe, tuâ.

Nunc

Nunc ego jactandas optarem sumere pennas,
 Sive tuas Perseu, Dædale sive tuas;
 Ut tenerâ nostris cedente volatibus aurâ,
 Afficerem patriæ dulce repente solum.
 Desertaq; domûs vultus, memorêsq; sodales,
 Chæra; præcipue conjugis ora meâ.
 Stulte, quid hæc frustra votis puerilibus optas,
 Quæ non ulla tibi feretq; feretq; dies?
 Si semel optandum est, Augusti numen adora:
 Et, quem * scnsisti, ritè precare Deum.
 Ille tibi pennâsq; potest currûsq; volucres
 Tradere: det reditum, protinus ales eris.
 Si prece hæc (neq; enim possum majora precari)
 Ne meâ sint timeo vota modesta parùm.
 Forsitan hoc olim, cum jam satiauerit iram,
 Tunc quoq; sollicitâ mente, rogandus erit.
 Quod minus interea est (instar mihi muneris am-
 Ex his me jubeat quò libet ire locis: (pli)
 Nec cælum, nec aqua faciunt, nec terra, nec aurâ:
 Hei mihi! perpetuus corpora languor habet.
 Seu vitiant artus ægra contagia mentis,
 Sive mei causa est in regione mali;
 Ut tetigi Pontum, vexant insomnia, vixq;
 Ossa tegit macies, nec juvat ora cibus:
 Quisq; per autumnum percussis frigore primo
 Est color in foliis, quæ nova læsit hyems:
 Is mea membra tenet; nec viribus allevor ullis;
 Et nunquam queruli causa doloris abest.
 Nec melius valeo, quàm corpore, mente, sed ægra est
 Utrâq; pars æquè; bindq; damna fero.
 Hæret & ante oculos (veluti spectabile corpus)
 Astans fortunæ forma videnda meâ.
 Cùmq; locos, morêsq; hominum, cultûsq; sonûsq;
 Cernimus, & quid sim, quid fuerimq; subit;
 Tantus amor necis est, querar ut de Cæsaris ira,
 Quòd non offensas vindicet ense suas.
 At quoniam semel est odio civiliter usus;
 Mutato levior sit fuga nostra loco.

*Læstiti;

Macies
 Ovidii
 ex alieno
 coelo.

TRISTIUM

ELEGIA IX.

Unde Tomos dictus.

* Igitur
Graia
(quis crederet ?)
urbes.

Medea.

* Specta-
sor.

Hic quoq; sunt * urbes Graia (quis credere pos-
Inter in humana nomina Barbaria. (scilicet ?

Huc quoq; Mileto missi venere coloni,
Inq; Getis Graias constituere domos.

Sed vetus huic nomen, positaq; antiquius urbe,
Constat ab absyrti eade fuisse loco.

Nam rate (qua cura pugnacis sacra Minervae,
Per non tentatas prima cucurrit aquas)

Impia desertum fugiens Medea parentem,
Dicitur his remos applicuisse vadis :

Quem procul ut vidit tumalo * speculator ab alto,
Hospes, ait, nosco Colchide vela dari.

Dum trepidant Minyæ, dum solvitur aggere funis,
Dum sequitur celeres anchora tracta manus,

Conscia percussit meritorum pectora Colchis
Ausu atq; ausura multa nefanda manu :

Et, quanquam superest ingens audacia menti,
Pallor in attonitæ virginis ore fuit.

Ergo ubi prospexit venientia vela, Tenemur,
Et pater est aliquâ fraude morandus, ait.

Dum quid agat querit, dum versat in omnia vultus
Ad fratrem casu lumina flexa tulit.

Cujus ut ablata est præsentia, Vicinus, inquit ;
Hic mihi morte sua causa salutis erit.

Protinus ignari, nec quicquam tale timentis,
Innocuum rigido perforat ense latus.

Atq; ita divellit, divulsq; membra per agros
Dissipat in multis invenienda locis :

Nec pater ignoret, scopulo proponit in alto
Pallentesq; manus, sanguineumq; caput :

Ut genitor luctuq; novo tardetur ; & , artus
Dum legit extinctos, triste retardet iter.

Tomos à
lectione.

Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo
Membra soror fratris consecuisse sui.

ELEGIA X.

Quibus cum gentibus vivat.

Si quis adhuc istuc meminit Nasonis adempti ;
Et superest sine me nomen in urbe meum :

Sup.

Suppositum stellis nunquam tangentibus aquor,
Me sciat in media vivere Barbaria.

Sauromata cingunt fera gens, Bessi; Getaq;
Quam non ingenio nomina digna meo!

Dum tamen aura tepet, medio descendimur Istro:

Ille suis liquidus bella repellit aquis.

At cum tristis hyems squalentia protulit ora;

Terrâq; marmoreo est candida facta gelu:

Dum patet & Boreas, & nix * iactata sub Arcto: * Injecta.

Tum patet has gentes axe tremente premi.

Nix iacet, & iactam non sol pulvisq; resolvunt:

Indurat Boreas, perpetuâq; facit.

Irgo ubi delinquit nondum prior, altera venit,

Et solet in multis bima * jacere locis.

Tantâq; commoti vis est Aquilonis ut altas

Aquet humo turres, tectâq; raptâ serat.

Pellibus, & sutis arcent malè frigora * braccis; * Braccis.

Orâq; de toto corpore sola patent.

Sæpe sonant moti glacie pendente capilli,

Et nitet indulto candida barba gelu:

Nudâq; consistunt formam servantia * testa

Vina; nec hausta meri, sed data frustra bibunt.

Quid loquor, ut cuncti concresecant frigore rivi?

Dêq; lacu fragile: effodiantur aquæ?

Ipse, papyrifero qui non angustior amne

Miscetur vasto multa per ora freto,

Cæruleos ventis latices durantibus Ister

Congelat, & tectis in mare serpit aquis.

Quâq; rates ierant, pedibus nunc itur; & undas

Frigere concretas ungula pulsat equi.

Pérq; novos pontes subter labentibus undis,

Ducunt Sarmatici barbara plaustra boves.

Vix equidem credar: sed cum sint pramia falsæ

Nulla, ratam debet testis habere fidem.

Vidimus ingentem glacie consistere pontum,

Lubricâq; immotas testa premebat aquas.

Nec vidisse sat est; durum calcavimus aquor,

Undâq; non udo sub pede summa fuit.

Si tibi tale fretum quondam Leandre fuisset,

Non foret angusta mors tua crimen aquæ.

Asperitas
Scythiæ.

Nix in
cristal-
lum.

*Manere.

*Tecta.

Papyrifero
Nilus.

Lucrum
mendaces
facit,

- Tum neq; se pandi possunt delphines in auras
 Tollere : conantes dura coercet hyems.
 Et quanquam Boreas jactatis insonet alis,
 Fluctus in obfesso gurgite nullus erit :
 Inclusaq; gelu stabunt ut marmore puppes :
 *Findere. Nec poterit rigidas scindere remus aquas ;
 Vidimus in glacie pisces hærere ligatos ;
 Sed pars ex illis tum quæq; viva fuit.
 Sive igitur nimii Boreæ vis sœva marinas,
 Sive redundatas flumine cogit aquas :
 Protinus equato siccis Aquilonibus Istro
 Invehitur celeri barbarus hostis equo :
 Parthus. Hostis equo pollens, longèq; volante sagittâ,
 Vicinam latè depopulatur humum.
 Diffugiunt alii, nullisq; iuventibus agros,
 Incustoditæ diripiuntur opes :
 Ruris opes parvæ, pecus, & stridentia plaustra;
 Et quas divitias incolæ pauper habet.
 Pars agitur vinctis post tergum capta lacertis,
 Respiciens frustra rura larémq; suum :
 Pars cadit hamatis miserè confixa sagittis ;
 Nam volucris ferro inlile virus inest.
 * Flam- Quæ nequeunt secum ferre aut abducere, perdunt ;
 ma. Et cremat insontes hostica * turba casas.
 Tum quoq; cùm pax est, trepidant formidine belli ;
 Nec quisquam presso vomere sulcat humum.
 Aut videt, aut metuit locus hic, quem non videt,
 Cessat iners rigido terra relicta situ, (hostem :
 Scythia Non hîc pampinâ dulcis latet uva sub umbra ;
 non ha- Nec cumulant altos fervida musta lacus.
 bet vinâ. Poma negat regio : nec haberet Acontius, in quo
 Scriberet hîc dominæ verba legenda suæ.
 Aspiceres nudos sine fronde, sine arbore campos ;
 Heu loca felici non adcunda viro !
 Ergo tam latè pateat cùm maximus orbis,
 Hæc est in pœnas terra reperta meas.

ELEGIA XI.

Invehitur in maledicum.

SI quis es, insultes, qui casibus, improbe, nostris,
 Méque reum deumpio sine cruentus agas ;

Natus

Natus es è scopulis, nutritus lacte scrino,

Et dicam filices pectus habere tuum.

Quis gradus ulterior, què se tua porrigat ira,

Restat? quidve meis cernis abesse malis?

Barbara me tellus, & inhospita littora Ponti,

Cumq; truci Borea Manalis ursa videt.

Nulla mihi cum gente fera commercia linguae:

Omnia solliciti sunt loca plena metus.

Utq; fugax avidus cervus deprehensus ab ursis;

Cinctq; montanis ut pavet agna lupis:

Sic ego belligeris à gentibus undiq; septus

Terreor, hoste meum penè premente latus.

Utiq; sit exiguum poenae quèd con uge chara,

Quod patrià carco, pignoriùsq; meis:

Ut mala nulla feram, nisi nudam Caesaris iram:

Nuda parum nobis Caesaris ira mali est?

Et tamen est aliquis, qui vulnera cruda retrahet,

Solvat & in mores ora diserta meos.

IN CAUSA facili cuiusvis licet esse discreto:

Et minime vires frangere quassa valent.

Subruere est arces, & stantia moenia, virtus;

* Quilibet ignavi praecipitata premunt,

Non sum, qui sueram; quid inanem proteris umbram?

Quid cinerem saxi bustiq; nostra petis?

Hector erat tunc cum bello certabat; & idem

Tractus ab Haemonio non erat Hector equo.

Me quòq; quem nôras olim, non esse memento;

Ex illo superant hæc simulacra viro.

Quid simulacra ferox dictis * incendis amaris?

Parce, precor, manes sollicitare meos.

Omnia vera puta mea crimina; nil fit in illis,

Quod magis errorem, quàm scelus esse putes:

Pendimus en profugi (saxia tua pectora) poenas

Exiliq; graves, exiliq; loco.

Carnifici fortuna potest mea flenda videri,

Te tamen est uno iudice * mersa parum.

Savior es tristi Busiride, sævior illo

Qui falsum lento torruit igne bovem:

Quiq; bovem Siculo fertur donasse tyranno,

& distis artes conciliasse suas.

Natus è
scopulis.

*Quam-
libet.
Umbra
vivi Na-
fonis.

*Incessis.

*Dura.

Munere in hoc usus, rex, est, sed imagine major;
 Nec sola est operis forma probanda mei.
 Aspicis à dextra latus hoc adaperitile tauri?
 Hæc tibi, quem perdes, conjiciendus erit.
 Protinus inclusum lentis carbonibus ure:
 Mugiet & veri vox erit illa bovis.
 Pro quibus inventis, ut manus munere penses,
 Da precor, ingenio præmia digna meo.
 Dixerat: at Phalaris, Pœnæ mirande repletor,
 Ipse tuum præsens imbue, dixit opus.
 Nec mora; monstratis crudeliter ignibus ustus,
 Exhibuit geminos ore gemente sonos.
 * Scythi- Quid mihi cum Siculis, inter * Scythicosq; Getisq;?
 asque. Ad te (quisquis is es) nostra querela * venit.
 * Redit: Utq; sitim nostro possis explere cruere,
 Quantaq; vis avido gaudia corda seras:
 Tot mala sum fugiens tellure, tot a quoque passus;
 Te quoq; ut auditis posse dolere putem.
 Crede mihi, si sit nobis collatus Ulysses,
 Neptuni minor est, quam Jovis ira fuit.
 Ergo, quicumq; es, rescindere crimina noli:
 Dèq; gravi duras vulnere tolle manus.
 Utq; meæ famam tenuent obliuia culpæ,
 Facta cicatricem ducere nostra sine.
 Humanæ Humanæq; memor sortis, qua tollit eosdem
 sortismu- Et premit, incertas ipse verere vices.
 tabilitas. Et quoniam, fieri quod nunquam posse putavi,
 Est tibi de rebus maxima cura meis,
 Non est quodd timeas: fortuna miserrima nostra est;
 Omne trahit secum Cæsaris ira malum.
 Quod magis ut liqueat, nè ve hoc ego fingere credar,
 Ipse velim pœnas experiare meas.

ELEGIA XII.

Rogat mitiorem exilii locum.

* Longior **F** Rigora iam Zephyri minuunt; annq; perado
 * Tardior antiquis visa Meotis hyems.
 antiquis. Impositamq; sibi qui non bene pertulit Hellen,
 Tempora nocturnis æqua diurna facis.

Fam

Tam violas pueriq; legunt, hilaresq; puella;
Rurq; quæ nullo nata serente serunt.

Pratq; pubescunt variorum flore colorum:

Indociliq; loquax gutture vernat avis.

Utq; male crimen matris deponat hirundo,

Sub trabibus cunas, parvq; tecta facit:

Herbq; quæ latuit Cerealibus obruta sulcis,

Exerit è tepida molle cacumen humo:

Quoq; loco est vitis, de palmite gemma movetur;

Nam procul à Getico littore vitis abest.

Quoq; loco est arbor, turgescit in arbore ramus;

Nam procul à Geticis sinibus arbor abest.

Otia nunc istis; junctisq; ex ordine ludis

Cedunt verbosi garrula verba fori.

Lusus equis nunc est, levibus nunc luditur armis,

Nunc pila, nunc celeri vertitur orbe trochus.

Nunc, ubi persusa est oleo labente juvenus,

Desectos artus* tingere gaudet aqua.

Scena viget, studiisq; favor distantibus ardet,

Cumq; tribus resonant terna theatra foris.

O quater, & quoties non est numerare, beatum,

Non interdicta cui licet urbe frui!

At mihi sentitur nix verno sole soluta,

Qua; lacu duro non fodiantur aqua.

Nec mare concrevit glacie; nec ut antè per Istrum

Stridula Sauromates plaustra bubulcus agit.

Si tamen incipiunt aliqua huc adnare carinae,

Hospitq; in Ponti littore puppis erit;

Sedulus occurram nautæ, diadq; salute;

Quid veniat queram, quisve quibusve locis.

Ille quidem (mirum) ni de regione propinqua,

Non nisi vicinas tutus araret aquas.

Rarus ab Italia tantum mare navita transit,

Littora rarus in hac portibus orba venit.

Sive tamen Gracæ scierit, sive ille Latinâ

Voce loqui, certè gratior* usus erit.

Fas quoq; ab ore freti, longaq; Propontidos undis

Huc aliquem certo vela dedisse Noto.

Quisquis is est, memori rumorem voce referre,

Et fieri famæ parsq; gradusq; potest.

Pubes-
cunt præ-
ta.

*Virgine
tingit.

*Hujus.

Germania rebel-
latrix.

Is precor auditos possit narrare triumphos
Cæsaris, & Latio reddita vota Fovi.
Tēq; rebellatrix tandem Germania magni
Triste caput pedibus supposuisse ductis.
Hæc mihi qui referat, quæ non vidisse dolebo,
Ille meæ domui protinus hospes erit.
Hei mihi! jàmne domus Scythico Nasonis in orbe est?
Jàmq; suum mihi dat pro lare pœnæ locum?
Dii facite, ut Cæsar non hoc penetrale, domumque,
Hospitium pœnæ sed velit esse meæ.

ELEGIA XIII.

In natalem suum.

Libami-
na natalis
diei.

Ecce supervacuus (quid enim fuit utile nasci?)
Ad sua natalis tempora noster adest.
Dure quid ad miseros veniebas exulis annos?
Debueras illis imposuisse modum.
Si tibi cura mei, vel si pudor ullus inesset,
Non ultra patriam me sequerere meam:
Quoq; loco primum malè sum tibi cognitus infans,
Illo tentasses ultimus esse mihi.
Inq; relinquendo (quod idem fecêre sodales)
Tu quoq; dixisses tristis in urbe, Vale.
Quid tibi cum Ponto? num te quoq; Cæsaris iræ
Extremam gelidi misit in orbis humum?
Scilicet expectas solitum tibi moris honorem?
Pendeat ex humeris vestis ut alba meis?
Fumida cingatur florentibus ara coronis?
Micæq; solenni thuris in igne sonet?
Libaq; dem pro te genitale notantia tempus?
Concipiamq; bonas ore favente preces?
Non ita sum positus, nec sunt ea tempora nobis,
Adventu possim lætus ut esse tuo.
Funeris ara mihi serali cinêta cupresso
Convenit, & struclis flamma parata rogis.
Nec dare thura libet nil exoncrantia divos,
In tantis subeunt nec bona verba malis.
Si tamen est aliquod nobis hæc luce petendum,
In loca ne redcas ampliùs ista precor:

Dum

*Dum me terrarum pars penè novissima Ponti,
Euxinus falso nomine dictus habet.*

ELEGIA XIV.

Ad amicum, ut librum tueatur suum.

Cultor & antistes doctorum sancte virorum,
Quid facis, ingenio semper amice meo?
Ecquid, ut incolumem quondam celebrare solebas,
Nunc quoq; nè videar totus abesse, carves?
* Conspicis exceptis ecquid mea carmina solis
Artibus, artificii quæ nocuere suo?
Immo ita fac, quæso vatam studiose novorum,
Qua; potes retine nomen in urbe meum.
Est fuga dicta mihi, non est fuga dicta libellis,
Qui domini pœnam non meruere sui.
Sape per extremas profugus pater exulat oras,
Urbe tamen natis exulis esse licet.
Palladis exemplo de me sine matre creata
Carmina sunt: stirps hæc progeniesq; mea:
Hanc tibi commendo: quæ quò magis orba parente
Hoc tibi tutori sarcina major crit. (est,
Tres mihi sunt nati, contagia nostra secuti;
Cætera fac curæ sis tibi turba palam.
Sunt quoq; mutata; tot quinque volumina formæ,
Carmina de domini funere rapta sui.
Illud opus potuit, si non prius ipse perissem,
Certius à summa nomen habere manu.
Nunc incorrectum populi pervenit in ora;
In populi quidquam si tamen ore * meum est:
Hoc quoq; nescio quid nostris appone libellis,
Diverso missum quod tibi ab orbe venit.
Quod quicumq; leget (si quis leget) æstimet ante
Compositum quo sit tempore, quòq; loco.
Æquus erit scriptis, quorum cognoverit esse
Exilium tempus, barbarièmq; locum.
Inq; tot adversis carmen mirabitur ullum
Ducere me tristi sustinuisse manu.
Ingenium fregere meum mala; cuius & ante
Fons infœcundus, parvâq; vena fuit,

Antistes
docto-
rum.

* Colligis

Liber si-
ne matre.

De arte
amandi.

Meta-
morpho-
ses.

* Mei est.

Ingeni-
um in-
commo-
da fran-
gunt.

Sed

*Sed quaecunq; fuit, nullo exercento, refugit;
Et longo periit arida facta situ.*

*Non hinc librorum, per quos inviter, alarq;
Copia; pro libris arcus & arma sonant.*

*Nullus in hac terra recitem cui carmina, cujus
Intellecturis auribus utar, adest.*

*Nec quò secedam locus est; custodia muri
Submovet infestos clausq; porta Getas.*

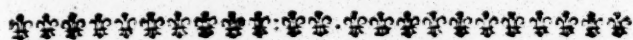
*Sæpe aliquod quero verbum, noménq; locumq;
Nec quisquam est, à quo certior esse queam.*

*Dicere sæpe aliquid conanti (turpe fateri)
Verba mihi desunt, dedidiciq; loqui.*

**Scythi- Threicio *Geticq; serè circumsonor ore,
còq; ferè. Et videor Geticis scribere posse modis.*

*Crede mihi, timco nè sint immista latinis,
Inq; meis scriptis Pontica verba legas.*

*Qualemcumq; legas, venià dignere libellum,
Sortis & excusa conditione mea.*

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus. Lib. IV.

ELEGIA I.

Excusat suos libros, si quid vitii habebunt.

*SI qua meis fuerint (ut erant) vitiosa libellis,
Excusata suo tempore lector habe.*

*Exul eram; requiesq; mihi, non sama petita est:
Mens intenta suis nè foret usq; malis.*

*Hoc est cur cantet vinculus quòq; compe de fossor,
Indocili numero cùm grave mollis opus.*

**Trahit. Cantat & innitens limosa pronus arena,
Adverse tardam qui * vehit amne ratem:*

*Quiq; ferens pariter lentos ad pectora remos
Is numerum pulsa brachia versat aqua.*

Fessus

Fessus ut incubuit baculo, saxoq; resedit
 Pastor, arundineo carmine mulcet oves.
 Cantantis pariter, pariter data pensa trahentis
 Fallitur ancilla decipiturq; labor.
 Fertur & abduâ * Lyrnesside tristis Achilles
 Hæmoniâ curas attenuâsse lyrâ.
 Cùm traheret sylvas Orpheus & dura canendo
 Saxa, bis amissâ conjuge mæstus erat.
 Me quoq; Musa levat Ponti loca jussa petentem;
 Solâ comes nostrâ perstitit illa fugâ.
 Solâ nec infidias inter, nec militis ensem,
 Nec mare, nec ventos, barbariémq; timer.
 Scit quoq; cùm perii, quis me deceperit error,
 Et culpam in factò non scelus esse meo.
 Scilicet hoc ipso nunc æqua; quòd obsuit antè,
 Cùm mecum juncti criminis astra rea est.
 Non equidem vellem (quoniam nocitura fuerunt)
 Pieridum sacris imposuisse manum.
 Sed nunc quid faciam? Vis me tenet ipsa sacrorum,
 Et carmen demens carmine læsus amo.
 Sic nova Dulichio lotos gustata palato,
 Illo, quo nocuit, grata sapore fuit. (illis;
 Sentit amans sua damna * ferens; tamen hæret in * Ferè.
 Materiam culpæ persequiturq; suâ.
 Nos quoq; delectant, quamvis nocuere, libelli;
 Quòdq; mihi telum vulnere fecit amo.
 Forſitan hoc studium possit furor esse videri;
 Sed quiddam furor hic utilitatis habet.
 Semper in obtutu mentem vetat esse malorum,
 Præsentis casûs immemorémq; facit.
 Uiq; suum Bacche non sentit saucia vulnus,
 Dum stupet Idæis exululata jugis:
 Sic, ubi mota calent sacro mea pectora thyrso,
 Altior humano spiritus ille malo est.
 Ille nec exilium, Scythici nec littora Ponti,
 Ille nec iratos sentit habere Deos.
 Uiq; soporifera bibrem si pocula lethes;
 Temporis adversi sic mihi sensus abest.
 Fure deas igitur veneror mala nostra levantes,
 Sollicitas comites ex Helicone fugâ;

* Briseides
 Achilles.
 Orpheus.

Furor
 poeticus.

Et partim pelago, partim vestigia terræ,
 Vel rale dignatas, vel pede nostra sequi.
 Sint precor hæc saltem faciles mihi : namq; deora
 Cesare cum magno cætera tu ba facit ;
 Mæq; tor adversis cumulat, quot litus arenas,
 Quotq; fretum pisces, ovaq; piscis habet.
 Vere prius flores, æstu numerabis aristas,
 Poma per autumnum, frigoribusq; nives :
 Quam mala, quæ patior toto jactatus in orbe,
 Dum miser Euxini littora sæva peto.
 Nec tamen ut veni, levior fortuna malorum est ;
 Huc quoq; sunt nostras fata secuta vias.
 Hic quoq; cognosco natalis stamina nostri,
 Stamina de nigro vellere jacta mihi.
 Utq; neq; insidias, capitisq; pericula narrem,
 Vera quidem vidi, sed graviora fide.
 Vivere quam miserum est inter Bessôq; Getasq;
 Illum, qui populi semper in ore fuit !
 Quam miserum est portâ vitam muroq; tueri,
 Vixq; sui tutum viribus esse loci !
 Aspera militiæ juvenis certamina fugi ;
 Nec nisi lusura * movimus arma manu.
 Nunc senior gladiôq; latus, scutôq; sinistram,
 Canitiem galeæ subjiciôq; meam.
 Nam dedit e specula custos ubi signa tumultûs,
 Induimus irepidâ protinus arma manu.
 Hostis habens arcum, imbutq; tela veneno,
 Sævus anhelanti mœnia lustrat equo.
 Utq; rapax peculem, quæ se non texit ovili,
 Per fata, per sylvas fertq; * trahitq; lupus :
 Sic, si quem nondum portarum sede receptum
 Barbarus in campis repperit hostis, habet :
 Aut sequitur captus, conjectaq; vincula collo
 Accipit ; aut telo virus habente perit.
 Hic ego sollicita jacco novus incola sedis ;
 Hæc nimium sati tempora lenta mei :
 Et tamen ad numeros antiquaq; sacra reverti
 Sustinet in tantis hospita Musa malis. (quæ
 Sed neq; cui referam quisquam est mea carmina ; nec
 Auribus accipiat verba Latina suis.

Getarum
 provincia
 impacata.
 * Novi-
 mus.

* Refert-
 que.

* Reci-
 tem.

Ipse

Ipse mihi (quid enim faciam) scribēq; legēq;

Tutiq; iudicio littera nostra suo est.

Sæpe tamen dixi, Cui nunc hæc cura laborat?

An mea Sauromata scripta, Getaq; legent?

Sæpe etiam lacrymæ sunt me scribenſe profusæ,

Humidāq; est fletu littera facta meo.

*Cōrque vetusta meum tanquam nova vulnera*sentis; *Nōrie.*

Inque sinum mæſtæ labitur imber aquæ.

Dum vice mutata qui ſim fuerimque recordor,

Et tulerit me quò caſus, & unde ſubit:

Sæpe manus demens ſtuliſis irata, ſibiq;

*Miſi in arſuros carmina noſtra *rogos.*

**Focos.*

Atque ea de multis quoniam non multa ſuperſunt,

Cum venia facito, quiſquis es, iſta legas.

Tu quoque non melius, quàm ſunt mea tempora, car-

Interdicta mihi conſule Roma boni. (men

ELEGIA II.

Dolet non intereſſe triumpho de victa

Germania.

*J**Am ſera Cæſaribus Germania, totus ut orbis,*

Viſta poteſt flexo ſuccubuiſſe genu.

Altiq; velantur fortasſe Palatia ſertis:

Tburāq; in igne ſonant, inficiuntque diem.

Candidāq; adducta collam percuffa ſecuri

Victima purpureo ſanguine pulſat humum.

Donāq; amicorum templis promiſſa Deorum

Reddere victores Cæſar uterque parant:

Et qui Cæſareo juvenes ſub nomine creſcunt,

Perpetuò terras ut domus illa regat.

Cūmq; bonis nuribus pro ſoſpite Livia nato

Munera dat meritis, ſæpe datura, Deis:

Et pariter matres, & quæ ſine crimine caſtos

Perpetuā ſervant virginitate focos.

Plebs pia, cūmq; pia letatur plebe Senatus,

Parvāq; cuius cram pars ego nuper, Eques.

Nos procul expulſos communia gaudia fallunt;

Famāq; tam longè non niſi parva venit.

Ergo omnis populus poterit ſpectare triumphos,

Cūmq; ducum titulis oppida capta leget:

Vincidq;

Fera

Germania.

**Tingit.*

*Ovidius
equeſtri
ordine.*

Vinctiq; captivâ reges cervice ferentes
 Ante coronatos ire videbit equos ;
 Et cernet vultus aliis pro tempore versos ;
 Terribiles aliis, immemorésq; sui :
 Quorum pars, causas, & res, & nomina quæret ;
 Pars referet, quàmvis noverit illa parùm.

Sidonium
 ostrum.

Hic, qui Sidonio fulget sublimis in oestro,
 Dux fuerat belli : proximus ille duci.
 Hic, qui nunc in humo lumen miserabile fixit,
 Non tristi vultu, cùm tulit arma, fuit :
 Ille serox, & adhuc oculis hostilibus ardens,

*Dedit.

Horrior pugna, consiliūq; * fuit.
 Perfidus hic nostros illudit fraude locorum,
 Squalida prolixis qui tegit ora comis.
 Illo, qui sequitur, dicunt mactata ministro
 Sape recusanti corpora capta Deo.

Drusus
 Germa-
 nicus.

Hic lacus, hi montes, hæc tot castella, tot amnes,
 Plena feræ cædis, plena cruoris erant.
 Drusus in his meruit quondam cognomina terris,
 Quæ bona progenies digna parente fuit.
 Cornibus hic fractis viridi malè testus ab ulva,
 Decolor ipse suo sanguine Rhænus erat.
 Crinibus en etiam fertur Germania passis
 Et ducis invidi sub pede mæsta sedet.
 Collaq; Romanæ præbens animosa securi,
 Vincula fert illâ, quâ tulit arma, manu.
 Hos super in curru Cæsar victore vehêris
 Purpureus, populi ritè per ora tui.

Quiq; ibis, manibus circumplaudere tuorum,
 Undiq; iactato flore tegente vim.

Tempora Phæbeâ lauro cingentur ; Ioque
 Miles, Io magnâ voce, triumphæ canet.

*Calen-
 tes.

Ipse sono plausuq; simul fremituq; * canentis,
 Quadrijuges cernes sape resistere equos.

Inde petes arcem, & delubra sacrentia vôtis ;
 Et dabitur merito laurea vota Fovi.

Hæc ego summotus quâ possum mente videbo ;
 Erepti nobis jus habet illa loci :

Illâ per immensas spatiatur libera terras ;
 In cælum celeri pervenit illâ viâ :

Illa meos oculos mediam deducit in urbem;
 Immunes tanti nec finit esse boni.
 Invenietq; animus, quâ currus spectet eburnos:
 Sic certè in patria per breve tempus ero.
 Vera tamen capiet populus spectacula felix;
 Latèq; erit prasens cum duce turba suo.
 At mihi fingenti tantum longèq; remoto,
 Auribus hic fructus * percipiendus erit.
 Atq; procul latio diversum missus in orbem
 Qui narret cupido vix erit ista mihi.
 Is quoq; jam serum referet, veterèmq; triumphum:
 Quo tamen audiero tempore lætus ero.
 Illa dies veniet, mea quâ lugubria ponam;
 Causaq; privatâ publicâ major erit.

Currus
 eburneus
 trium-
 phalis.

* Præci-
 piendus;

ELEGIA III.

Alloquitur utramq; Ursam.

Magna minòrq; fera, quarum regis altera Grai-
 Altera Sidonias, utraque sicca rates; (as,
 Omnia cùm summo posita videatis in axe,
 Et maris occiduas non subeat aquas:
 Ætheridmq; suis cingens amplexibus arcem
 Vester ab intacta circulus extet humo:
 Aspicite illa precor, quæ non bene mœnia quondam
 Dicitur Iliades transiluisse Remus:
 Inq; meam nitidos dominam convertite vultus,
 Sitq; memor nostrî, necne, referte mihi. (ro)
 Hec mihi! cur * nimiam quæ sunt manifesta requi- * Timui?
 Cur labat ambiguo spes mea mista metu?
 Crede quod est ut vis, ac desinc tuta vereri;
 Dèq; fide certa sit tibi certa fides:
 Quodq; polo fixa nequeunt tibi dicere flammæ
 Non mentiturâ tu tibi voce refer:
 Esse tui memorem, de qua tibi maxima cura est;
 Quodq; potest, secum nomen habere tuum.
 Vultibus illa tuis tanquam præsens hæret;
 Tèq; remota procul, si modò vivit, amat.
 Ecquid, ut incubuit justo mens agra dolori,
 Lenis ab admonito pectore sompnus abiit.

Turs

Tunc subeunt curæ, dum te lectusq; locusq;
 Tangit? & oblitam non finit esse mei?
 Et veniunt æstus, & nox immensa videtur?
 Fessiq; jactati corporis ossa dolent?
 Non equidem dubito, quin hæc & cætera fiant;

*Peremp-
tum.

Détq; tuus mæsti signa doloris amor:
 Nec cruciere minùs, quàm cùm Thebana* cruentum
 HecTORa TheSSalico vidit ab axe rapi.

Quid tamen ipse prece dubito, nec dicere possum
 Affectum quem te mentis habere velim.

*Fleas.

Tristis es; indignor; quod sim tibi causa doloris:
 Non es; ut amisso conjuge digna * fores.
 Tu vcrò tua damna dole, mitissima conjux;
 Tempus & à nostris exige triste malis.

Flere
nonnun-
quam vo-
luptas.

Fléq; mcos casus: EST quædam flere voluptas:
 EXPLETUR lacrymís egeritq; dolor.

Atq; utinam lugenda tibi non vita, sed esset
 Mors mea: morte fores sola relicta meâ.

Spiritus hic per te patrias exisset in auras:
 Sparfissent lacrymæ corpora nostra pia:
 Supremóq; die notum spectantia cælum
 Texissent digiti lumina nostra tui:

Et cinis in tumulo positus jacuisset avito:

* Tactiq; nascenti corpus haberet humus:

*Dum
vixi.

Dentq; * ut & vixi sine crimine, mortuus essem;
 Nec mea supplicio vita pudenda foret.

Me miserum! si tu, cùm diceris exulis uxor,
 Avertis vultus, & subit ora rubor.

Me miser! si turpe putas mihi nupta videri:

Me miserum! si te jam pudet esse meam.

Tempus ubi est illud, quo te jactare solebas

Coniuge? nec nomen dissimulare * meum?

* Viri.
Naso ab
uxore a-
matus.

Tempus ubi est, quo te, (nisi non vis ista referri)

Et dici (memini) juvit, & esse meam?

Utq; probâ dignum est, omni tibi dote placebam:

Adderat veris multa faventis amor.

Nec quem præferres (itâ res tibi magna videbar)

Quem tuum malles esse, vir alter erat.

Nunc quoq; nè pudeat, quod sis mihi nupta; tuusq;

Non debet dolor hinc, debet abesse pudor.

Cum

Cum cecidit Capaneus subito temerarius ictu,
 Non legis Evadne erubuisse viro.
 Nec quia rex mundi compescuit ignibus ignes,
 Ipse suis Phaëton inficiandus erat:
 Nec Semele Cadmo facta est aliena parenti,
 Quod precibus periit ambitiosa suis.
 Nec tibi, quod sacris ego sum Fovis ignibus ictus;
 Purpureus molli fiat in ore pudor.
 Sed magis in nostri curas consurge tuendi;
 Exemplumq; mihi conjugis esto bonæ:
 Matremq; tuis tristem virtutibus imple;
 ARDUA per præceps gloria vadit iter.
 Hæc tibi quis nōsset felix si Troia fuisset?
 PUBLICA virtutis per mala facta via est.
 Ars tua, Typhi jacet, si non sit in æquore fluctus:
 Si valeant homines, ars tua, Phæbe, * jacet.
 Quæ latet, inq; bonis cessat non cognita rebus,
 APPARET virtus, arguiturq; malis.
 Dat tibi nostra locum tituli fortuna, caputq;
 Conspicuum pietas * quæ tua tollat, habet.
 Utere temporibus, quorum nunc munere freta es;
 Et patet in laudes arca lata tuas.

*Rubor.

Casus in-
 felices
 nonnun-
 quam il-
 lustrant
 nos.

* Vacet.

* Quo.

* Magna.

ELEGIA IV.

Ad amicum, pro cuius nomine signa ponit.

O Qui nominibus cum sis generosus* avorum,
 Exasperas merum nobilitate genus:
 Cujus inest animo patrii candoris imago;
 Non careat nervis candor ut iste suis:
 Cujus in ingenio est patriæ sacundia linguæ,
 Quæ prior in Latio non fuit ulla foro:
 Quod minime volui, positis pro nomine signis
 Dilius es; ignoscas laudibus ipse tuis.
 Nil ego peccavi, tua te bona cognita produnt;
 Si quod es appares, culpa soluta mea est.
 Nec tamen officium nostro tibi carmine factum,
 Principe tam justo, posce nocere puto.
 Ipse pater patriæ (quid enim civilius illo?)
 Sustinet in nostro carmine sæpe legi.

* Avitis.

Signa pro
 nomine.

Nec prohibere potest, quia res est publica, Caesar;
Et de communi pars quoque nostra bono est.

Jupiter ingenis præbet sua numina vatum,
Sæque celi bravi quolibet ore finit.

Causa tua exemplo superiorum tuta duorum est.
Quorum hic aspiitur, creditur ille deus.

Ut non debuerim, tamen hoc ego crimen habeo:
Non fuit arbitrii littera nostra tui.

Nec nova, quod tecum loquor, est injuria nostra,
Incolumis cum quo sæpe locutus eram.

Quo vereare minus, nè sim tibi crimen amicus;
Incidiam, si qua est, auctor habere potest.

Nam tuus est primis cultus mihi semper ab annis
(Hoc * saltem noli dissimulare) pater:

*Certè.

Ingeniumque meum (potes hoc meminisse) probabat
Plus etiam quam, me iudice, dignus eram.

Dèque meis illo referebat versibus cre,

*Altæ.

In quo pars * magnæ nobilitatis erat.

Non igitur tibi nunc, quod me domus ista recepit,
Sed prius auctori sunt data verba tuo.

Nec data sunt (mihi crede) tamen: sed in omnibus
Ultima si demas, vita tuen'la mea est. (actis,

Hanc quoque quâ perii culpam scelus esse negabis,
Si tanti series sit tibi nota mali.

Timor &
error O-
vidii pro
crimine.

Aut timor, aut error: nobis prius obsuit error;
Ab! sine me sati non meminisse mei.

Nève retrahendo nondum coeuntia rumpe
Vulnera: vix illis proderit ipsa quies.

Ergo ut jure damus pœnas, sic absuit omne
Peccato facinus consiliumque meo.

Idque Deus sentit, pro quo nec lumen ademptum est;
Nec mihi detractas, possidet alter opes.

Forſitan hanc ipsam, vivat modo, finiet olim,
Tempore cum fuerit lenior ira, fugam.

Nunc precor hinc aliò jubeat discedere; si non
Nostra vercundo vota pudore carent.

*Quieti-
us,

Mitius exilium, pauloque * propinquius oro;

Quique sit à sævo longius hoste locum.

Tantique in Augusto est clementia, si quis ab illo
Hæc peteret pro me, forsitan ille daret.

Frigida

Frigida me cohibent Euxini littora Ponti :

Dictus ab antiquis Axenus ille fuit.

Nam neque jactantur moderatis æquora ventis ;

Nec placidos portus hospita navis habet.

Sunt circà gentes quæ prædam sanguine quarunt :

Nec minùs infidâ terra timetur aquâ.

Illi, quos audis hominum gaudere cruore,

*Penè sub ejusdem * sideris igne jacent.*

Nec procul à nobis locus est, ubi Taurica divâ

Cæde phœcetrata spargitur ora deæ.

Hæc prius (ut memorant) non invidiosa nefandis,

Nec cupienda bonis, regna Thœacis erant.

Hic pro supposita virgo Pælopeia cerva,

Sacra deæ coluit qualiacunq; sua.

Quò postquam dubium est pius an sceleratus, Orc-

Exaltus furis venerat ipse suis ;

(Ctes

Et comes exemplum veri : hoc aus amoris :

Qui duo corporibus, mentibus unus erant :

Protinus evincti trisicem ducuntur ad aram,

Quæ stabat geminas ante cruenta fores.

Nec tamen hunc sua mors, nec mors sua terruit illû :

Alter ab alterius funere mixtus erat.

Et jam confecerat stricto mucrone sacerdos ;

Cinxerat & Graiæ barbara vitta comas,

Cùm vice sermoris fratrem cognovit, & illi

*Pro necce complexus * Iphigeneia dedit.*

Lata Cææ signum crudelia sacra perosa

Transtulit ex illis in meliora locis.

Hæc igitur regio magni penè ultima mundi,

Quam fugère homines diq; propinqua mihi est.

Atq; meam terram propè sunt funebria sacra ;

Si modò Næsonis barbara terra sua est.

O utinam venti, quibus est ablatas Orestes,

Placato referant & mea vela Deo !

Euxinus

Pontus

Axenus

dictus ab

antiquis.

* F. igris

axe.

Dianæ

sacrifica-

batur hu-

manis

hostiis.

Orestes

& Pyla-

des par

amico-

rum.

* Iphige-

nia.

ELEGIA V.

Ad amicum, cujus nomen tacet, nè noceat.

O Mibi dilectos inter fors prima sodales,

Unica fortunæ ara reperta mihi :

E 3

Cujus

Cujus ab alloquiis anima hæc moribunda revixit;
 Ut vigil insusâ Pallade flamma solet :
 Qui veritus non es portus aperire fideles
 Fulmine percussâ confugiumq; rati :
 Cujus eram censu non me sensurus egentem,
 Si Cæsar patrias eripuisset opes :
 Temporis oblitum dum me trahit impetus hujus,
 Excidit (heu !) nomen quàm mihi per te tuum :
 Tu tamen agnoscis, tactusq; cupidine laudis,
 Ille ego sum, cuperes dicere posse palam.
 Certè ego, si sinceres, titulum tibi reddere vellem,
 Et raram famæ conciliare fidem.

Intempe- Nè noccam grato vereor tibi carmine, nè ve
 stivus ho- Intempestivus nominis obftet honor.
 nor qui Quod licet & tutum est, intra tua pectora gaude,
 obest. Méque tui memorem, teq; fuisse pium.
 Utq; facis, remis ad opem luctare ferendam,
 Dum veniat placido mollior aura Deo :
 Et tutare caput nulli servabile : si non
 Qui morsit Stygia sublevet illud aqua.
 Téq; (quod est rarum) præsta constanter ad omnes
 Indeclinatæ munus amicitiae :

* Alii ha- Sic tua processus habeat fortuna perennes ;
 bent hic Sic ope non egeas ipse, juvèsq; tuos :
 principi- Sic aquet tua nuptia virum bonitate perenni,
 um Ele- Incidat & vestro rara querela toro :
 giæ sex- Diligat & semper socius te sanguinis illo,
 ra. Quo pius affectu Castora frater amat :

* Lupi, Sic juvenis similiq; tibi sit natus, & illum
 unde & Moribus agnoscat quilibet esse tuum :
 frena lu- Sic socerum faciat tadâ te nata jugali ;
 pa Hor. Nec tardè juveni det tibi nomen avi.

dixit. * Tempore rusticolæ patiens fit taurus aratri,
 Tempus Præbet & incurvo colla premenda iugo.
 omnia Tempore pariet equus lentis animosus habenis,
 mitigat. Et placido duos accipit ore * lupos.
 Elephas Tempore Panorum compositur ira leonum ;
 in India Nec feritas animo, quæ fuit antè, manet.

frequens. Quæq; sui jussis obtemperat Inda magistri
 Bellua, servitium tempore vincta subit.

Tempus

Tempus ut extentis tumeat facit uva racemis :

Vixq; merum capiunt grana, quod intus habent.

Tempus & in canas semen producit aristas,

Et nè sint tristi poma sapore facit.

Hoc dentem tenuat terram * renovantis aratri ;

Hoc rigidos filices, hoc adamanta terit :

Hoc etiam sevos paulatim mitigat iras ;

Hoc minuit luctus, mœstq; corda levat.

Cuncta potest igitur tacito pede lapsa vetustas,

Præterquam curas attenuare meas.

Ut patriâ careo, bis frugibus arca trita est ;

Diffinit nudo pressa bis uva pede.

Nec quaesita tamen spatium patientia longo est :

Mensq; mali sensum nostra recentis habet.

Scilicet & veteres fugiunt iuga saepe iuveni :

Et domitus freno saepe repugnat equus.

Tristior est etiam praesens arumna priore :

Ut sit enim sibi par, crevit & auid a morâ est.

Nec tam nota mihi, quàm sunt, mala nostra fuerunt :

Sed magis hoc, quo sunt cognitiore, gravant.

Est quoq; non minimum vires afferre recentes,

Nec praesumptum temporis esse malis.

Fortior in sulva novus est luctator arena,

Quàm cui sunt tardâ brachia fessa morâ.

Integer est melior nitidus gladiator in armis,

Quàm cui tela suo sanguine tincta rubent.

Fert bene praecipites navis modo salsa procellas,

Quamlibet exiguo solvitur imbre vetus.

Nos quoque, quæ scriimus tulimus patientius antè

Quàm mala sunt longâ multiplicata die.

Credite, deficio ; nostrôq; à corpore (quantum

Auguror) accedunt tempora parva malis.

Nam neque sunt vires, nec qui color esse solebat :

Vix habeo tenuem, qua tegat ossa, cutem.

Corpore sed mens est ægro magis ægra, malique

In circumspecta stat sine fine sui.

Urbs abest ; ues. absunt mea cura sodales ;

Et, quâ nulla mihi charior, uxor abest (rursus :

Vulgus adest Scythicum, * braccatq; turba Geta- * Brach-

Sic mala quæ video, non videoq; nocent.

* Scin-
dentis.

Ovidius
bienni-
um exul.

Mala
cognita
magis
molesta.

Mors lo- Una tamen spes est, quæ me solatur in istis,
lario est Hæc fore morte meâ non diuturna mala.
calamito-
sis.

ELEGIA VI.

Accusat amicum, quod ab eo literas non
Acceperit.

*Frigora. **B** Is me Sol adiit gelida post * tempora brumæ,
Bisq; suum tacto pisce peregit iter.
Tempore tam longo cur non tua dextera versus
Quamlibet in paucos officiosa fuit?
Cur tua cessavit pietas, scribentibus illis,
Exiguus nobis cum quibus usus erat?
Cur, quoties alicui chartæ sua vincula dempsi,
Illam speravi nomen habere tuum?
Dii faciant, ut sape tuâ sit epistola dextrâ
Scripta. sed è multis reddita nulla mihi.
Quod precor, esse liquet: credam prius ora Medusæ
Gorgonis anguinis cincta fuisse comis:
Esse canes utero sub virginis, esse Chimæram,
A truce quæ flammis separat augue leam: (illos,
Junctos. Quadrupedèsq; homines cum pectore pectora * vin-
Tergeminamq; viram, tergeminiq; canem:
Gyges Sphingaq; & Harpyas, serpentisq; Gigantes,
centima- Centimanumq; Gygen, semibovemq; virum:
nus. Hæc ego cuncta prius, quàm te, charissime, credam
Assumatum. & curam deposui, e mei.
Innumeri montes inter me tēq; viaq;
Fluminaq; & campi, nec freta pauca jacent:
Mille potest causis, à te quæ littera sepe
Missâ sit, in nostras rara venire manus.
Mille tamen causas scribendo vince frequenter,
Excusem nè te semper amice mihi.

ELEGIA VII.

Queritur se jam senem exulare.

Seneſtus
& cani-
cies.

J Am meæ cygneas imitantur tempora plumas;
Inficit & nigras alba senectâ comas.
Jam subeunt anni fragiles; & inertior ætas;
Jamq; parum firmo me mihi ferre grave est.

Nunc

Nunc erat, ut posito deberem sine laborum
 Vivere, me nullo sollicitante metu :
 Quæq; meæ semper placuerunt omnia menti
 Carpere, & in studiis molliter esse meis :
 Et parvam celebrare domum * patriisq; penates,
 Et quæ nunc domino rura paterna carent :
 Inq; sinu dominæ, charisq; * sodalibus, inq;
 Securus patriæ consensuisse mea.
 Hæc mea sic quoniam peragi speraverat ætas :
 Hos ego sic annos ponere dignus eram.
 Non ita Diis visum est, qui me terrâq; mariq;
 Actum Sarmaticis exposuere locis.
 In cava ducuntur quassæ navalia puppes,
 Nè temere in mediis dissoluantur aquis
 Nè cadat, & multas palmas inhonestet adeptus,
 Languidus in pratis gramina carpit equus.
 Miles ut emcritis non est satis utilis armis,
 Ponit ad antiquos quæ tulit arma lares :
 Sic igitur tardæ vires * minuyente senectâ,
 Me quoq; donari jam rude, tempus erat.
 Tempus erat nec me peregrinum ducere cælum ;
 Nec siccam Getico fonte levare sitim :
 Sed modò quos habui, vacuos secedere in hortos ;
 Nunc hominum visu, rursus & urbe frui.
 Sic animo quondam non divinante futura,
 Optabam placidè vivere posse senex.
 Fata repugnârunt ; quæ, cum mihi tempora prima
 Mollia præbuerint, posteriora gravant.
 Jamq; decem lustris omni sine labe peractis,
 Parte premor vitæ deteriore mea.
 Nec procul à metis, quas penè tenere vilebar,
 Curriculo gravis est facta ruina meo.
 Ergo illum demens in me sœvire coegi,
 Mitius immensus quo nihil orbis habet.
 Ipsaq; delictis vix est clementia nostris,
 Nec tamen errori vita negata meo est.
 Vita procul patriâ peragenda sub axe * Boreo est,
 Quæ maris Euxini terra sinistra jacet.
 Hæc mihi si Delphos, Dodonâq; diceret ipsa,
 Esse videretur vanus uterq; locus.

* Veresq;
 Rura pa-
 terna O-
 vidii.
 * Nepoti-
 bus.

Dissolu-
 antur
 pentasyll-
 labum.

* Adi-
 mente.
 Rude do-
 nari. Ita
 & Hor.
 initio
 Serm. ad
 Meccœn.

Naso
 quinquagenarius
 exul.

* Borusco

Adman- **NIL** aded validum est, adamas licet alliget illud,
 te alliga- *Ut maneat rapido firmitus igne Fovis.*
 ge. **NIL** ita sublime est. supràq; pericula tendit,
Non fit ut inferius, suppositumq; Deo.
Nam quanquam vitio pars est contraria malorum,
Plus tamen exitii numinis ira dedit.
At vos admoniti nostris quoque casibus este,
Aquantem superos emeruisse virum.

ELEGIA VIII.

Admonet quendam, nè pergat lœdere.

S licet, & pateris, nomen facinorūq; tacebo,
 Et tua Lethæis acta dabuntur aquis.
 Nostrāq; vincetur lacrymis clementia scriis;
 Fac modò te pateat pœnituisse tui.
 Fac modò te damnes, cupiūsq; eradere vitæ
 Tempora (si possis) Tisiphonea tua.
 Sin minùs, & flagrant odio tua pectora nostro,
 Induet infelix arma coacta dolor.
 Longe manus Sim licet extremum (sic ut sum) missus in orbem,
 doctorum Nostra suas istinc porriget ira manus.
 hominum. Omnia (si nescis) Casar mihi jura reliquit;
 Et sola est patriâ pœna carere meâ.
 Et patriam, modò sit sospes, speramus ab illo;
 Sape Fovis telo quercus adusta virer.
 Deniq; vindicta si sit mihi nulla facultas,
 Pierides vires & sua tela dabunt.
 Ut Scythicis habitem longè submotus in oris,
 Siccāq; sint oculis proxima signa meis;
 Nostra per immensas ibunt præconia gentes;
 Quodq; querar, notum, quâ pater orbis, erit.
 * In. Ibi* ad occasum, quicquid dicitur, ab ortu;
 Testis & Hesperia vocis Eous crit.
 Trans ego tellurem, trans altis audiar undas;
 Et gemitus vox est magna futura mei.
 Crimen posteritatis. Nec tua te fontem tantummodo secula nôrint,
 Perpetua crimen posteritatis eris.
 Sumere cornua. Jam feror in pugnas, & nondum cornua sumpsi;
 Nec mihi fumendi causa sit ulla velim.

Circus

*Circus adhuc cessat : spargit tamen acer arenam
Taurus, & infesto jam pede pulsat humum.
Hoc quoq; quàm volui plus est: cane Musa receptus,
Dum licet huic nomen dissimulare suum.*

*Recessus
vel recep-
tus antiq;
pro recep-
tui.*

ELEGIA IX.

De seipso ad posteritatem.

Ille ego, qui suam tenerorum lusor amicum,
Quem legis, ut nōris, accipe posteritas.
Sulmo mihi patria est, gelidis uberrimus undis,
Millia qui novies distat ab urbe decem :
Editus hoc ego sum ; nec non (ut tempora nōris)
Cum cecidit satis Consul uterq; pari.
Si quid id est, usq; à proavis vetus ordinis haeres,
Non molò fortunæ munere factus eques.
Nec stirps prima fui, genito sum fratre creatus,
Qui tribus antè quater mensibus ortus erat ;
Lucifer amborum natalibus adfuit idem ;
Una celebrata est per duo liba dies.
Hæc est armigeræ festis de quinq; Minervæ,
Quæ fieri pugna prima cruenta solet.
Protinus excolimur teneri, curdq; parentis
Imus ad insignes urbis ab arte viros.
Fratres ad eloquium viri tenebat ab ævo ;
Fortia verbosi natus ad arma fori.
At mihi jam puero cœlestia sacra placebant ;
Itaq; suum furtim Musa traherat opus.
Sæpe pater dixit, Studium quid inutile tentas ?
Mconides nullas ipse reliquit oper.
Motus eram dictis ; totq; Helicone relicto,
Scribere conabar verba soluta modis.
Sponte sua carmen numeros veniebat ad aptos,
Et quod tentabam scribere versus erat.
Interea tacito passu labentibus annis,
Liberior fratri sumpta mihiq; toga est.
Induiturq; humeris cum lato purpura clavo ;
Et studium nobis, quod fuit antè, manet.
Famq; decem vitæ fratres geminaverat annos,
Cum perit, & cepi parte carere mei.

*Ovidius
Sulmon-
ensis.*

*Eques
Ovid.
Fratres
Ovid.*

*Ovidius
natus ad
carmina.*

*Laticla-
vus.*

Cepimus

- Triumvir Ovidius.** *Cepimus & teneræ primos ætatis honores;
Deq; viris quondam pars tribus una fui.
Curia restabat, clavi mensura coacta est;
Majus erat nostris viribus illud onus.
Nec patiens corpus, nec mens fuit apta labori,
Sollicitaq; fugax ambitionis eram.
Et pettre Aonia suadebant tuta sorores
Otia, iudicio semper amata meo.
Temporis illius colui sociq; poëtas;
Quotq; aderant vates, rebar adesse Deos.*
- Macer.** *Sæpe suas volucres legit mihi grandior ævo,
Quæq; nocet serpens, quæ juvat herba, Macer.*
- Propertius.** *Sæpe suos solitus recitare Propertius ignes,
Fare sodalities qui mihi junctus erat.*
- Battus.** *Ponticus Heroo, Battus quoq; clarus Iambo,
Dulcia convictus membra suere mei.*
- Horatius.** *Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,
Dum ferit Ausonia carmina culta lyra.*
- Tibullus.** *Virgilium vidi tantum: nec avara Tibullo
Tempus amicitiae fata dedere mea.*
- Gallus.** *Successor fuit hic tibi Galle, Propertius illi:
Quartus ab his serie temporis ipse fui.
Atq; ego majores, sic me coluere minores;
Notiq; non tarde facta Thalia mea est.
Carmina cum primùm populo juvenilia legi,
Barba refecta mihi bisve semelve fuit:
Moverat ingenium totam cantata per urbem,
Nomine non vero dicta Coriana mihi.
Multa quidem scripsi: sed, quæ vitiosa putavi,
Ementaturis ignibus ipse dedi.*
- *Placitura.** *Tum quoq; cum jagerem, quadam * nocitura cre-
Iratus studio, carminibusq; meis. (maui*
- Amator Ovidius.** *Molle, Cupidinis nec inexpugnabile telus
Cor mihi, quiddam levis causa moveret, erat.*
- * Hoc.** *Cum tamen hic esset minimq; accenderet igne,
Nomine sub nostro fabula nulla fuit.*
- Tresuxores Ovidii.** *Penè mihi puero nec digna, nec utilis uxor
Est data: quæ tempus per breve nupta fuit.
Illi successit, quamvis sine crimine conjux,
Non tamen in nostro firma futura toro.*

Ultima quæ mecum seros permansit in annos,
 Sustinuit conjux exulis esse viri.
 Filia me mea bis primâ sæcunda juveniâ,
 Sed non ex uno conjugæ, fecit avum.
 Et jam complêrat genitor sua fata; novémque
 Addiderat lustris altera lustra novem.
 Non aliter flevi, quàm me fleturus adeptum
 Ille fuit, matri proxima busta iuli.
 Felices ambo, tempestivèq; sepulti;
 Ante diem pœna quod pœnere mea.
 Me quoq; felicem, quod non, viventibus illis,
 Sum miser; & de me quod doluere nihil.
 Si tamen extinctis aliquid nisi nomina restant,
 Et gracilis struolos effugit umbra rogos;
 Fama parentales si vos mea contigit, umbræ,
 Et sunt in Stygio crimina nostra foro;
 Scite precor causam (nec vos mihi fallere fas est)
 Errorem jussæ, non scelus, esse fugæ.
 Manibus hoc satis est: ad vos studiosa revertor
 Pectora, quæ vitæ quaritis acta mea.
 Jam mihi canities, pulsas melioribus annis,
 Venerat, antiquas miscueratq; comas:
 Postq; meos ortus Pisæd vinctus olivâ,
 Abstulerat decies præmia victor eques:
 Cum maris Euxini positos ad læva Tomitas
 Querere me læsi Principis ira jubet.
 Causa mea cunctis nimium quoq; nota ruinae,
 Indicio non est testificanda meo.
 Quid referam comitumq; ne fas, famulosq; nocentes?
 Ipsèq; multa tuli non leviora fuga.
 Inlignata malis mens est succumbere; sèq;
 Præstitit invictam viribus usa suis.
 Oblitosq; mei, ductæq; per etia vita,
 Insolitâ cepi temporis arma manu.
 Tætq; tuli terrâ pœnas pelagique, quot inter
 Occultum stellæ conspicuumq; polum.
 Tacta mihi tandem longis erroribus actò,
 Functa pharetratis Sarmatis ora Getis.
 Hic ego finitimis quàmvis circumsonor armis,
 Tristitia quæ possum carmine fata levo:

Pater O-
 vidii
 mortuus.

Canities
 Ovidii.

Quod

Decipere
dies.

Quod quamvis nemo est, cujus referatur ad aures,
Sic tamen absumo, decipiq; diem.

Ergo quod vivo, durisq; laboribus obsto,

Nec me sollicitæ cœdia lucis habent,

Gratia Musæ tibi : nam tu solatia præbes ;

Tu curæ requies, tu medicinæ venis :

Tu dux & comes es, tu nos abducis ab Istro ;

In mediisq; mihi das Helicone locum ;

Fama ab
exequiis
res divi-
na.

Tu mihi (quod rarum est) vivo sublime dedisti

Nomen, ab exequiis quod dare fama solet.

Nec qui detrectat præsentia livor, iniquo

Ullum de nostris dente momordit opus.

* Quia.

Nam tulerint magnos cum secula nostra poetas,

Non fuit ingenio fama maligna meo :

Cumq; ego præponam multos mihi, non minor illis

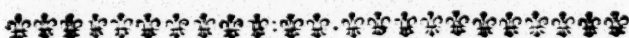
Dicor : & in toto plurimus orbe legor.

Si quid habent igitur vatum præsagia veri ;

Protinus ut moriar, non ero, terra, tuus.

Sive favore tui, sive hanc ego carmine famam :

Fure tibi grates, candide lector, ago.

PUB. OVID. NASONIS

De Tristibus. Lib. V.

ELEGIA I.

Ad amicum, ut & hunc librum accipiat.

Hunc quoq; de Getico, nostri studiose, libellum
Littore, præmissis qui tuor ad hæc meis.

Hic quoq; talis erit, qualis fortuna poetæ :

Invenies toto carmine dulce nihil.

Flebile
carmen.

Flebilis ut noster status est, ita flebile carmen,

Materiæ scripto conveniente sue.

Integer & lætus, læta & juvenilia lusi :

Illa tamen nunc me composuisse piget.

Ut cecidi, perago subiti praecordia casus ;

Sūmq; argumenti conditor ipse mei.

Utq; jacens ripā deslere caesitius ales

Videtur ore suam deficiente necem :

Sic ego Sarmaticas longē projectus in* cras,

Efficio tacitum nē mihi funus eat.

Delicias si quis lascivūq; carmina quarit,

Praemonco nunquam scripta quod ista legat.

Aptior huic Gallus, blandiq; Propertius eris,

Et plures, quorum nomina magna vigent.

Atq; utinam numero nos non essemus in* illo :

Hei mihi ! cur unquam Musa joecata mea est ?

Sed dedimus pœnas ; Scythiciq; in finibus Istri

Ille pharetrati lascor amoris* abest.

Quod superest, socios ad publica carmina flexi,

Et memores iussi nominis esse mei.

Si tamen ex vobis aliquis tam multa requireret,

Unde dolenda canam, multa dolenda tuli :

Non hac ingenio, non hac componimus arte :

Materia est propriis ingeniosa malis.

Et quoniam fortunæ pars est in carmine nostræ ?

Felix, qui patitur quæ numerare potest.

Quot frutices sylva, quot flavus Tiberis arenas,

Mollia quot Martis gramina campus habet :

Tet mala pertulimus, quorum medicina quiesq;

Nulla nisi in studio est, Picridūq; morā.

Quis tibi Naso modus lacrymo si carminis ? inquis : levamen.

Idem, fortunæ qui modus, hujus erit.

Quod querar, illa mihi pleno de fonte ministrat :

Nec mea sunt, sati verba sed ista mei.

At mihi si chara patriam cum conjuge reddas :

Sint vultus hilares, simque quod ante fui.

Lenior* invicti si sit mihi Caesaris ira ;

Carmina letitiæ jam tibi plena dabo.

Nec tamen ut lusit, rursus mea littera ludet :

Sit semel illa loco luxuriata meo.

Quod probet ipse, canam ; pœnæ modò parte levata,

Barbariam, rigidos effugiāq; Getas.

Interea nostri quid agant, nisi triste, libelli ?

Tibi funeribus convenit ista meis.

* Annas.

Gallus.
Propertius.

* Ista.

* Adest.

Malorum

levamen.

* Invicta.

Phalaris
Perillum
necuit.

Verbis
levatur
dolor.

At poteris, inquis, melius mala ferre filendo,
Et tacitus casus dissimulare tuos.
Exigis ut nulli gemitus tormenta sequantur;
Acceptoq; gravi vulnere flere vetas.
Ipse Perillo Phalaris permisit in arcem
Edere mugitus, & bovis ore quæri.
Cum Priami lacrymis offensus non sit Achilles,
Tu fletus inhibes, durior hoste, meos?
Cum faceret Nioben orbam Latonia proles,
Non tamen & siccas iussit habere genas.
Est aliquid, fatale malum per verba levare;
Hoc querulam Progenem, Halcyonemque facit.
Hoc erat in gelido quare Pæantius antro
Vocce fatigaret Lemnia saxa sua.
* Atque STRANGULAT inclusus dolor, * atq; cor æstuat
exæstuat. Cogitur & vires multiplicare suas. (intus,
Mala ta- Da veniam potius, vel totos tolle libellos,
cita acri- Si mihi quod prodest, hoc tibi, lector, obest:
us dolent. Sed nec obesse potest ulli; nec scripta fuerunt
Nostra nisi auctori perniciosa suo.
At mala sunt, fateor: quis te mala sumere cogit?
Aut quis deceptum ponere sumpta vetat?
Ipse nec hoc mando: sed ut huc deducta legantur:
Non sunt illa suo barbariora loco.
Nec me Roma suis debet conferre poetis;
Inter * Sarmaticos ingeniosus eram.
Deniq; nulla mihi capitur gloria, quæq;
Ingenio stimulos subdere fama solet.
Nolamus assiduus animum tabescere curis:
Quæ tamen erumpunt, quæq; vetantur eunt.
Cur scribam docui: cur mutam quaritis istos:
Vobiscum cupio quolibet esse modo.

*Sauro-
maras.
Fama sti-
mulus in-
genii.

ELEGIA II.

Ad uxorem, nè timeat rogare Cæsarem.

Impati-
ens labo-
rum O-
vidius,

E Cquid, ut è Ponto nova venit epistola, palles?
Et tibi sollicita solvitur illa manu?
Pone metum: valco, corpusq; quod antè laborum
Impatiens nobis, invalidumq; fuit,

Sufficit,

Sufficit, atq; ipso vexatum induruit usu :

* En! magis infirmo non vacat esse mihi.

* An:

Mens tamen agra jacet ; nec tempore robora sumpt-

Affectusq; animi qui suis ante, manes. (sit,

Quaq; morâ spatioq; suo coitura putavi

Vulnera, non aliter quàm modò facta dolent :

SCILICET exiguis prodest anrosa vetustas ;

Grandibus accedunt tempore damna malis.

Pene decem totis aluit Paantius annis

Pestiferum tumido * virus ab angue datum.

*Vulnus.

Telephus aeternâ consumptus tunc perisset ;

Telephi

Si non, quæ nocuit, dextra tulisset opem.

hasta.

Et mea, si facinus nullum commisimus, opto,

Vulnera qui fecit, facta levare velit :

Contentusq; mei jam tandem parte doloris,

Exiguum pleno de mare demas aquæ.

Detrahat ut multum, multum restabit acerbi ;

Idusq; meæ pœnæ totius instar erit.

Littora quot conchas, quot amœna rosaria flores,

Incom-

Quotve soporiferum grana papaver habet :

moda

Sylvæ seras quot alii, quot piscibus unda natatur,

Nasonis.

Quot tenerum pennis aëra pulsat avis :

Tot premor adversis : quæ si comprehendere coner,

Icariæ numerum dicere coner aquæ.

Atq; viæ casus, ut amara pericula Ponti,

Ut taceam stridas in mea fata manus :

Barbara me tellus orbisq; novissima magni

Sustinet, & sævo cinctus ab hoste locus.

Hinc ego trajicerer (nec enim mea culpa cruenta est)

Esset, quæ debet, si tibi cura mei.

Ille deus, bene quo Romana potentia nixa est,

Sæpe suo victor lenis in hoste fuit.

Quid dubitas ? & tuta times ? accede, rogaque,

Cæsare nil ingens mitius orbis habet. (quunt,

Me miserum ! quid agam ? si proxima quæq; relin-

Subrahis & fracto tu quoq; colla iugo ;

Quò ferar ? unde petam * lapsis solatia rebus ?

* Lassis.

Anchora jam nostram non tenet ulla item.

Viderit ipse ; sacram, quamvis iavissus, ad aram

Confugiam : nullas submovet ara manus.

Aras tan-

ELEGIA gere.

TRISTIUM ELEGIA III.

Ad Cæsarem ut sibi jam parcar.

Alloquar en absens absentia numina supplex ;
 Si fas est homini cum Fove posse loqui.
 Arbitr imperii, quo certum est sospite cunctos
 Ausonia curam gentis habere deos :
 O decus, ô patriæ per te flentis imago,
 O vir non ipso, quem regis, orbe minor :
 Sic habites terram ! sic te desideret aether !
 Sic ad pasta tibi sidera tardus eas !
 Parte, precor, minimamq, tuo de fulmine partem
 Demo : satis pœnæ, quod superabit, erit.
 Ira quidem moderata tua est, vitæq, dedisti ;
 Nec mihi jus civis, nec mihi nomen abest :
 Nec mea concessa est aliis fortuna ; nec exul
 Edicti verbis nominor ipso tui.
 * Quia **O**mniaq, hac timui, quoniam meruisse videbar ;
 me. Sed tua peccato lenior ira meo est.
Arva relegatum jussisti visere Ponti,
 Et Scythicum profugâ scindere puppe fretum.
 Fusus ad Euxini deformia litora veni
 Æquoris ; hac gelido terra sub axe jacet.
 Nec me tam cruciat nunquam sine frigore cælum,
 Globaq, canentis semper obusta Gelu,
 Nesciaq, est vocis quod barbara lingua Latina.
 * Gratiâq, **G**raciâq, quod Getico mista loquela sono est ;
 Geticus **Q**uam quod finitimo cinctus premor undiq, Marte,
 sermo. **V**ixq, brevis tutum murus ab hoste facit.
Pax tamen interdum est, paci fiducia nunquam ;
 Sic hic nunc patitur, nunc timet arma locus.
 Hinc ego dum muter, vel me Zancleæ Charybdis
 Leveret, atq, suis ad Styga mittat aquis ;
 Vel rapide fluminis urar patienter in Ænæ,
 Vel freta Leucæii mittar in alta Dei.
 Quod petimus pœna est ; nec enim miser esse recusor ;
 Sed precor, ut possim tutius esse miser.

ELEGIA. IV.

Ad Bacchum, ut Cæsarem roget.

Bacchum
 poetæ ce-
 lebrant.
Illi dies hac est, quâ te celebrare poetæ ;
 (Si modo non fallunt tempora) Bacche, solent ;
 Festaque

Festiq; odoratis innectunt tempora fertis;
Et dicunt laudes ad tua vina tuas.

Inter quos (memini) dum me mea fata sinebant;

Non inuisa tibi pars ego * magna fui:

* Sæpe:

Quem nunc suppositum stellis Erymanthidos ursæ

Functa tenet crudis Sarmatis ora Getis.

Quiq; prius mollem vacuamq; laboribus egi

In studiis vitam, Pieridumq; choro;

Nunc procul à patria, Geticis circumsonor armis,

Multa prius pelago, multaq; passus humo.

Sive mihi casus, sive hoc dedit ira Deorum,

Nubila nascenti seu mihi parca fuit:

Tu tamen è sacris hederæ cultoribus unum

Numine debueras sustinuisse tuo.

An dominæ fati quicquid cecinere sorores,

Omne sub arbitrio desinit esse Dei!

Ipse quoq; ætherias meritis inuictus es arces,

Quod non exiguo facta labore via est.

Nec patria est habitata tibi, sed ad usq; nivosum

Strymona venisti, Marticolamq; Geten.

Perfidq; & lato spatiantem flumine Gangem,

Et quasq; bibit decolor Indus aquas.

Scilicet hanc legem mentes fatalia Parcæ

Stamina bis genito bis cecinere tibi.

Me quoque, si fas est exemplis ire Deorum,

Ferrea fors vitæ, difficilisq; premit.

Illo nec levius cecidi, quem magna locutum

Reppulit à Thebis Juppiter igne suo.

Ut tamen audisti percussus fulmine vatem,

Admonitu * nostro condoluisse potes.

* Martis:

Et potes, aspiciens circum tua sacra potas,

Nescio quis nostræ, dicere, cultor abest.

Per bone Liber opem: sic * altera degravet ulmum

* Altram.

Vitis: & incluso plena sit uva mero.

Sic tibi cum Bacchis Satyrorum grata juvenus

Adsit, & attonito non taceare sono.

Ossa bipennisferi sic sint malè pressa Lycurgi;

Impia nec pœnâ Penitheos umbra vacet:

Sic micet æternum vicinaq; sidera vincas

Conjugis in cælo clara corona iux.

Ariadne:

Deorum
inter se
commen-
cia.

Dexter
Apollo.

Philo-
ctetes.

Civis
Roma-
nus.

Huc ades, & casus relevet pulcherrime nostros;
Unum de numero me memor esse tuo.
Sunt diis inter se commercia: flectere tenta
Cæsareum numen numine, Bacche, tuo.
Vos quoque consortes studii, pia turba, poetæ
Hac eadem sumpto quisque, rogare mero,
Atque aliquis vestrum, Nasonis nomine dicto,
Deponat lacrymis pocula mista suis
Admonitusque mei, cum circumspexerit omnes,
Dicat, ubi est nostri pars modo Naso chori?
Idque ita; si vestrum merui candore favorem;
Nullaque iudicio littera laesa meo est:
Si veterum digne veneror cum scripta virorum,
Proxima non illis esse minora reor.
Sic igitur dextro faciat Apolline carmen!
Quod licet, inter vos nomen habete meum.

ELEGIA V.

Loquitur epistola auctoris incommoda.
Littore ab Euxino Nasonis epistola veni,
Lassaque facta mari, lassaque, facta via:
Qui mihi flens dixit, Tu, cui licet, aspice Romam;
Heu! Quando melior fors tua sorte mea est!
Flens quoque me scripsit: nec quæ signabar ad os est
Ante, sed ad matidas gemma relata genas.
Tristitiæ causam si quis cognoscere quarit,
OSTENDI solem postulat ille sibi:
Nec frondem in sylvis, nec aperto gramina campo
Mollia, nec pleno flumine cernit aquas:
Quid Priamus doceat mirabitur Hectore rapto;
Quidve Philoctetes ictus ab angue gemat.
Dii facerent utinam, talis status esset in illo,
Ut non tristitiæ causa dolenda foret!
Fert tamen, ut debet, casus patienter amarus;
More nec indomiti fræna recusat equi.
Nec fore perpetuam sperat sibi numinis iram
Conscius in culpa non scelus esse sua.
Sæpe refert sit quanta Dei clementia, cuius
Se quoque in exemplis annumerare solet:
Nam quod opes teneat patrias, quod nomina civis,
Denique quod vivat, munus habere Dei.

Te tamen (ô si quid credis mihi) charius ille
 Omnibus in toto pectore semper habet.
 Téq; Menætiaden, te qui comitatus Orestem,
 Te vocat Ægiden, Euryalûmq; suum:
 Nec patriam magis ille suam desiderat, & quæ
 Plurima cum patria sentit abesse sibi:
 Quàm vultus, oculosq; tuos, ô dulcior illo
 Melle quod in ceris Attica ponit apîs.
 Sæp etiam mærens tempus reminiscitur illud,
 Quod non præventum morte fuisse dolet.
 Cùmq; alii suggerent subita contagia cladis;
 Nec vellent icthæ limen adire domûs:
 Te sibi cum paucis meminit mansisse fidelem;
 Si paucos aliquis trêsvæ duôsvæ vocat.
 Quamvis attonitus, sensit tamen omnia; nec te
 Se minus adversis indoluisse suis.
 Verba solet, vultûmq; tuum, gemitûsq; referre;
 Et te flente suos demaduisse sinus:
 Quam sibi præstiteris, quâ consolatus amicum
 Sis ope, solandus cum simul ipse fores.
 Pro quibus affirmat fore se memoremq; piûmq;
 Sive diem videat, sive tegatur humo.
 Per caput ipse suum solitus jurare, tuûmq;
 Quod scio non illi vilius esse suo:
 Plena tot & tantis referetur gratia factis:
 Nec finet ille tuos lituus arare boves.
 Fac modo constanter profugum tueare; quod ille,
 Qui bene te novit, non rogat, ipse rogo.

ELEGIA VI.

Celebrat natalem uxoris.

ANnuus assuetum dominæ natalis honorem
 Exigit: ite manus ad pia sacra meæ.
 Sic quondam festam Laertius egerat heros
 Forsan in extremo conjugis orbe diem.
 Lingua favens adsit nostrorum oblita malorum;
 Quæ puto dediticit jam bona verba loqui:
 Quæq; semel toto vestis mihi sumitur anno,
 Sumatur famis * decolor alba meis:
 Arîq; gramineo viridis de cespite fiat;
 Et velet tepidos nexa corona focos.

Per caput
 alicujus
 jurare.

Favens
 lingua.
 *Disco-
 lor.
 Ara gra-
 minea.

Da mihi thura, puer, pingues facientia flammæ;
Quodq; pio fufum stridat in igne merum.

Optime natalis (quamois procul absumus) opto
Candidus huc venias, diſſimiliſq; meo.

Si quod & inſtabat dominæ miſerabile vulnus,
Sit perfunctæ meis tempus in omne malis.

Quaq; gravi nuper plusquam quaſſata procella eſt,
Quod ſupereſt tutum per mare nactis eat.

Filia C- Illa domo, natâq; ſua, patriâq; fruatur;
vidii. Erepta hæc uni ſit ſatis eſſe mihi.

Quatenus & non eſt in charo con uge felix,
Pars vitæ triſti cætera nube valet.

Vivat amêq; virum, quoniam ſic cogitur abſens;
Conſumatq; annos ſed diuturna ſuos.

Contagia Adjicerem & noſtros: ſed nè contagia fati
fati. Corrumpanſe timor, quos agit ipſa, mei.

Nil homini certum eſt: fieri quis poſſe putares,
Ut facerem in mediis hæc ego ſacra Getis?

Aſpice, ut aura tumens ſumos è thure coertos
In partes Italas, & loca dextra ſerat.

Senſus ineſt igitur nebulis, quas exigit ignis;
Conſilium fugiunt cætera penè meum.

Conſilia Conſilio commune ſacrum cum fiat in ara
ſacra Ro- Fratribus, alternâ qui pericere manu:

mul. Ipſa ſibi diſcors, tanquam mandetur ab illis,
Scinditur in partes atra favilla duas.

Hoc (memini) quondam fieri non poſſe loquebar,
Et me Battiades iudice falſus erat.

* Alro. Omnia nunc credo, cum tu non ſtulus ab * arilo
Terga vapor dederis, Auſoniâq; petas.

Hæc igitur lux eſt, quæ ſi non orta fuiſſet,
Nulla fuit miſero feſta videnda mihi.

Edidit hæc mores illis heroibus æquos,
Quis erat Eurytion, Icarîûſq; pater.

Nata pudicitia eſt ſecum, probitasq; fidêſque;
At non ſunt iſtâ gaudia nata * die:

* Fide. Sed labor, & curæ, fortunâq; meribus impar,
Fuſtq; de viduo penè querela toro.

Scilicet aduerſis probitas exercita rebus
Triſti materiam tempore laudis habet.

Si nihil infesti durus vidisset Ulysses,
 Penelope felix sed sine laude foret.
 Victor Echionias si vir penetrasset in arces,
 Forsitan Evadne vix sua nōset humus.
 Cum Pelidæ genitæ tot sint, cur nobilis una est?
 Nempe fuit misero nupta quod una viro.
 Effice, ut Iliacas tangat prior alter arenas;
 Laodameia nihil, cur referatur, erit.
 Et tu, quod mallet, pietas ignota * fuisset,
 Implere ventis si mea vela sui,
 Dii tamen & Caesar Diis accessiure, sed olim,
 Equarint Pylios cum tua fata dies:
 Non mihi, qui pœnam fateor meruisse, sed illi
 Parcite, quæ nullo digna dolore dolet.

ELEGIA VII.

Rogat amicum quendâ nē discedat ab officio.

Tu quoque nostrarum quondam fiducia rerum,
 Qui mihi confugium, qui mihi portus eras;
 Tu quoque suscepti curam dimittis amici?

Officiūq; pium tam citò penīs onus?

Sarcina sum, fateor; quam si tu tempore * duro
 Depositurus eras, non jubeunda fuit.

Fluctibus in mediis navem, Palinure, relinquis?

Nē fuge, neve tuâ sit minor arte fides.

Nunquid Achilleos inter fera praelia fidi
 Deseruit levitas Automedontis equos?

Quem semel accepit; nunquam Podalirius ægro
 Promissam medicæ non tulit artis opem.

TURPIUS ejicitur, quàm non admittitur ho-

Quæ patuit, dextræ firma sit ara meæ. (Spes; est abji-

Nil nisi me solum primò tutatus es: at nunc

Me pariter serva, judiciūq; tuum.

Si modò non aliqua est in me nova culpa, tuamq;

Mutârunt subito crimina nostra fidem.

Spiritus hic, Scythiâ quem non bene ducimus aurâ

(Quod cupio) membris exeat antè meis:

Quam tuâ * delicto stringantur pectora nostro;

Et videar meritò vilior esse tibi.

Non adeo * tori satis urgemur iniquis,

Ut mea sit longis mens quoque mota malis.

Laus non
 nisi in-
 commo-
 dis para-
 tur.

*Maneret

*Nostro:

Palinu-
 rus.

Podaliri-
 us.

Turpius
 est abji-
 cere quod
 subieris,
 quàm
 nunquam
 subissi.

*Dilecto:

*Toris.

Finge tamen motam : quoties Agamemone natum
 Dixisse in Pyladen verba proterva putas ?
 Nec procul à vero est, quòd vel pulsarit amicum ;
 Mansit in officiis nin minùs ille suis.
 Hoc est cum miseris solum commune beatis,
 Ambobus tribui quòd solet obsequium :
 Ceditur & cæcis, & quos prætexta vrendos,
 Virgq; cum verbis imperiosa facit.
 Si mihi non parcis, fortunæ parcere debes ;
 Non habet in nobis ullius ira locum.

Ira in ca-
 lamitosus
 non ha-
 bet lo-
 cum.

Elige nostrorum minimum de parte latiorum ;
 Isto, quo quereris, grandius illud erit.
 Quàm multà madidæ celantur arundine fossæ ;
 Florida quàm multas Hybla tuctur apes :
 Quàm multæ gracili terrena sub horrea ferre
 Limite formicæ grana reperta solent :
 Tam me circumstat densorum turba malorum ;
 Crede mihi, vero est nostra querela minor.
 His qui contentus non est, in littus arenas,
 In segetem spicas, in mare fundat aquas.
 Intempestivos igitur compesce furores ;
 Vela neq; in medio deferre nostra mari.

ELEGIA VIII.

Narrat miseriam suam, & mores & habitum Getarum.

Quam legis à Scythica tibi venit epistola terra,
 Latius ubi aquoreis jungitur Ister aquis.
 Si tibi contingit cum dulci vita salute,
 Candida fortunæ pars manet una mea.
 Scilicet, ut semper, quid agam, charissime quæris,
 Quamvis hoc vel me scire tacente potes.
 SUM miser ; hæc brevis est nostrorum summa ma-
 Quisquis & offenso Cæsare vivit, erit. (lorum ;
 Turba Tomitana quæ sit regionis, & inter
 Quos habitum mores, discere cura tibi est.
 Mistæ sit hæc quamvis inter Græcosq; Getasque,
 A malè placatis plus trahit ora Getis.
 Sarmatica major, Geticaq; frequentia gentis,
 Per medias in equis itq; reliq; vias :
 In quibus est nemo, qui non coryton, & arcum,
 Teliq; vipereo lurida felle gerat.

Vox fera, trux vultus, verissima mortis imago ;

Non coma, non ullâ barba resceta manu,

Dextera non segnis * sistrâ dare vulnera cultro,

Quem vinctum lateri barbarus omnis habet.

Vivit in his igitur tenerorum lusor amorum ;

Hos videt, hos vates audit, amice, tuus.

Atq; utinam vivat, & non moriatur in illis;

Absit ab invisis & tamen umbra locis.

Carmina quod * vestro saltari nostra theatro,

Versibus & plaudis scribis, amice, meis :

Nil equidem feci, tu scis hoc ipse, theatris ;

Musa nec in plausus ambitiosa mea est.

Non tamen ingratum est quodcunq; obliviam nostri

Impedit, & profugi nomen in urbe resert.

Quamvis interdum, quæ me lassasse recorder,

Carmina devoveo Picridisq; meas :

Cum bene devovi, nequeo tamen esse sine illis,

Vulneribusq; meis tela cruenta sequor.

Quæq; modo Euboicis lacerata est fluctibus, audeo

Græcia Caphareâ currere puppis aquâ.

Non tamen ut lauder, vigilo ; curamq; futuri

Nominis, utilius quod latuisset, ago.

Detinco studiis animum, fallôq; labores ;

Experior curis & dare verba meis.

Quid potius faciam desertus solus in oris ?

Quamvis malis aliam quarere coner opem ?

Sive locum specio ; locus est inamabilis, & quo

Esse nihil toto tristius orbe potest :

Sive homines ; vix sunt homines hoc nomine digni ;

Quamque lupi, sævæ plus feritatis habent.

Non metuunt leges, sed cedit viribus æquum ;

Vinctisq; pugnaci jura sub ense jacent.

Pellibus & laxis arcant mala frigora Bracchis ;

Orâq; sunt longis horrida testa comis.

In paucis extant Græcæ vestigia linguae :

Hæc quoq; jam Getico barbarâ facta sono est.

Unus in hoc * nemo est populo, qui forte Latine

Quælibet è medio reddere verba queat.

Ipse ego Romanus vates (ignoscite Musæ)

Sarmatico cogor plurima more loqui.

* Fixo.

* Heuno n
vestro-
rum obli-
tus.

* Pleno.

Curisda-
re verba.

Scythæ
nè homi-
nes qui-
dem.

* Non .

Et pudet, & fateror; jam desuetudine longa
Vix subeunt ipsi verba Latina mihi.

Nec dubito quin fiat & in hoc non pauca libello
Barbara; non hominis culpa, sed ista loci est.

Ne tamen Ausonia perdam commercia linguae,

Et fiet patri vox mea muta sono:

Ipse loquar mecum, desuetaq; verba retracto,

Et studii repeto signa sinistra mei.

Sic animam tempusque traho, meque ipse reduco,

A contemplatu semoveoque mali.

Praemi-
um studi-
orum.

Carminibus quaero miserarum obliviam rerum;

Praemia si studio consequar ista, sat est.

ELEGIA IX.

Invehitur in quendam, quod se laceggeret.

Non adco cecidi quumvis abjectus, ut infra
Te quoq; sim. inferius quo nihil esse potest.

Quae tibi res animos in me facit improbe? curve

Fera il-
lacry-
mant ma-
lis.

Castibus insultas, quos potes ipse pati?

Nec mala te reddant minem placidumq; jacenti

Nosira, quibus possunt illacrymare fera?

Nec metus dubio fortunae stans in orbe

Numen & exose verba superba Deae?

Exiget at dignas ultrix Rhamnusia poenas,

Imposito calcas quod mea patat pede.

Vidi ego naufragiumq; viro: & in aequore mergi.

Et nequam dixi, Justior unda fuit.

Vilis qui quoniam tam miseris alimenta negarat,

Nunc mendicatio pascitur ille cibo.

Fortunae
volubili-
tas.

Passibus ambigui. FORTUNA volubilis errat;

Et manet in nullo certa tenaxq; loco.

Sed modo lata manet, vultus modo fumit accrbes:

Et tantum constans in levitate sua est.

Nos quoq; floruimus: sed flos fuit ille caducus;

Flammâq; de stipula nostra, brevisq; fuit.

Neve tamen totâ capias fera gaudia mente;

Non est placandi spes mihi nulla dei:

Vel quia peccavi citra seclum; utq; pudore

Non caret, invidia sic mea culpa caret:

Vel quia nil ingens, ad finem solis ab ortu,

Illo, cui pareat, mitius orbis habet.

Scilicet ut per vim non est superabilis ulli,
 Molle cor ad timidas sic habet ille preces.
 Exemplòq; Deum, quibus accessurus & ipse est,
 Cum pœna venia plura roganda petam.
 Si numeres anno soles & nubila toto,
 Invenies nitidum sapius * isse diem.
 Ergò nè nimium nostrâ latere ruinâ;
 Restitui quondam me quoq; posse puta.
 Posse puta fieri, lenito Principe, vultus
 Ut videas media tristis in urbe meos:
 Utq; ego te videam causâ graviore fugatum:
 Hæc sunt à primis proxima vota meis.

Dies se-
 reni plu-
 res quàm
 nebulosi.
 * Esto.

ELEGIA X.

Cur amici cujusdam nomen non ponat in
 carminibus suis.

O Tuae si sineres in nostris nomina poni
 Carminibus, positus quàm mihi sæpe fores:
 Te canerem solum meriti memor, inq; libellis
 Crevisset sine te pagina nulla meis.
 Quid tibi deberem, tota sciretur in urbe;
 Exul in amissa si tamen urbe legor.
 Te prasens mitem nòsset, te scrior ætas;
 Scripta vetustatem si modò nostra ferunt.
 Nec tibi cessaret doctus benedicere lector:
 Hic te servato vate maneret honor.
 Casaris est primum munus, quòd ducimus auras;
 Gratia post magnos est tibi habenda Deos.
 Ille dedit vitam: tu quam dedit ipse tueris,
 Et facis accepto munere posse frui.
 Cumq; perhorreret casus pars maxima nostros,
 Pars etiam credi pertimuisse velit:
 Naufragiùmq; mecum tumulto spectaret ab alto;
 Nec dederit nanti per freta sæva manum:
 Seminecem Stygia revocasti solus ab unda;
 Hoc quoque, quòd memores possumus esse, tuum est.
 Dii tibi se tribuant cum Casare semper amicos!
 Non potuit votum plenius esse meum.
 Hæc meus arguitis, si tu paterere, libellis
 Poneret in multa luce videnda labor.

Dare vi-
 tam &
 tueri.

Nunc

Nunc quoq; jam, quamvis est jussa quiescere, quiesce
Nominet invitum, vix mea musa tenet:

*Lucan-
tem.

Utq; canem pavidæ natum vestigia cervæ,
*Latrantem frustra, copula dura tenet:
Utq; fores nondum referati carceris acer
Nunc pede, nunc ipsâ fronte laceffit equus:
Sic mea lege datâ vincta atq; inclusa Thalia
Per titulum vetiti nominis ire cupit.

Officio
lâdere.

Nè tamen officio memoris lædaris amici,
Parebo jussis (parce timere) tuis.
At non parerem, si non meminisse putares;
Hoc, quod non prohibet vox tua, gratus ero.

*Solare.

Dumq; (quod ô breve sit!) lumen *vitale videbo.
Serviet officio spiritus iste tuo.

ELEGIA XI.

Exilium
triennale

Queritur se jam triennium exulare in Ponto.
UT sumus in Ponto, ter frigore constitit Ister;
Facta est Euxini dura ter unda maris.
At mihi jam videor patriâ procul esse tot annis,
Dardanæ quot Graio Troja sub hoste fuit.
Stare putes, adeo procedunt tempora tardè;
Et peragit lentis passibus annus iter.
Nec mihi solstitium quicquam de noctibus aufert;
Efficit angustos nec mihi bruma dies,
Scilicet in nobis rerum natura novata est,
Cumq; meis curis omnia longa facit.

Littus
Euxinum

An peragunt solitos communia tempora motus?
Suntq; magis vitæ tempora longa mea?
Quem tenet Euxinus mendax cognomine Pontus,
Et Scythici verè terra sinistra freti.
Innumera circum gentes fera bella minantur;
Quæ, nisi de raptò, vivere turpe putant.
Nil extrâ tutum est; tumulus descenditur ipse
Mœnibus exiguis, ingenioq; loci.
Quod minimè credas, ut aves, densissimus hostis
Advolat, & prædum vix bene visus agit.
Sæpe intra muros, clausis venientia portis
Per medias legimus noxia tela vias.
Est igitur rarus qui jam colere audeat; isque
Hæc erat infelix, hæc tenet arma manu.

Sub galea pastor junctis pice cantet avenis :
 Præque lupo pavida bella videntur oves.
 Vix ope castelli defendimur ; & tamen intus
 Mixta facit Graiis barbara turba metum.
 Quippe simul nobiscum habitat discrimine nullo
 Barbarus, & testi plus quoque parte tenet.
 Quos, ut non timeas, possis odisse, videndo
 Pellibus & longa * tempora testa comâ.
 Hos quoque, qui geniti Graia creduntur ab urbe,
 Pro patrio cultu Persica Braccha tegit.
 Exercent illi sociæ commercia linguae ;
 Per gestum res est significanda mihi.
 Barbarus hic ego sum, quia non intelliger ulli,
 Derident stolidi verba Latina Getæ :
 Neq; palam de me tutò mala sæpe loquuntur ;
 Forsitan objiciunt exiliūmq; mihi.
 Utq; sit, in me aliquid, si quid dicentibus illis
 Abnucriū quoties, adnucriūque putant.
 Adde, quòd injustum rigido jus dicitur ense ;
 Dantur & in medio vulnera sæpe foro.
 O duram Lachesis, quæ tam grave sidus habenti
 Fila dedit vitæ non breviora mea !
 Quòd patriæ vultu, vestroq; caremus amici ;
 Quòd sic in Scythicis gentibus esse queror :
 Utq; pœna gravis, merui tamen urbe carere,
 Non merui tali forsitan esse loco.
 Quid loquor ab demens ? ipsam quoq; perdere vitam
 Cæsaris offenso numine, dignus eram.

Barbara
 Græcis
 permixta.

* Corpora.

Ovidius
 gestu lo-
 cutus.

Jus ar-
 matum.

ELEGIA XII.

Ad uxorem, quod quidam eam exulis uxorem
 vocasset.

Q Uod te nescio quis per jurgia dixeris esse
 Exulis uxorem, littera quæstæ tua est.
 Idolui, non tam mea quod fortuna malè audit,
 Qui jam consuevi fortiter esse miser :
 Quàm quia, cui minime vellem, sum causa pudoris,
 Tèq; reer nostris erubuisse malis.
 Perfer, & obdura : multò graviora tulisti,
 Eripuit enim me Principis ira tibi.

Falsitur

Fallitur iste tamen, quo iudice nominor exul;

Mollior est culpam pœna secuta meam.

Maxima pœna mihi est, ipsum offendisse; priusq;

Venisset malletm funeris hora mihi.

Quassa quidem nostra est, non mersa, nec obruta

Utq; caret portu, sic tamen extat aquis. (navis;

Nihil a- Nec vitam, nec opes, nec jus mihi civis ademit,

demptum Qui merui vitio perdere cuncta meo.

Ovidio, Sed quia peccato facinus non adsuit ullum,

nisi jus Nil nisi me patriis iussit abesse focis.

orbis. Utq; aliis, quorum numerum comprehendere non est,

Cæsareum numen sic mihi mite fuit.

Ipse relegati, non exulis utitur in me

Nomine: tuta suo iudice causa mea est.

Fare igitur laudes, Cæsar, pro parte virili

Carmina nostra tuas qualiacunque canunt.

Fare Deos, ut adhuc cæli tibi limina claudant;

* Diu. Tēque velint sine se comprecor esse * Deum.

Optat idem populus: sed ut in mare flumina vastum,

Sic solet exiguae currere rivus aquæ.

At tu fortunam, cujus vocor exul ab ore,

Nomine mendaci parce gravare meam.

ELEGIA XIII.

Ad amicum, qui monebat ut exilium car-
minibus oblectaret.

Scribis ut oblectem studio lacrymabile tempus,

Nè pereant turpi pectora nostra situ.

Difficile est quod, amice, mones, quia carmina letum

Sunt opus, & pacem mentis habere volunt.

Nostra per adversas agitur fortuna procellas;

Sorte nec ulla meâ tristior esse potest.

* Ludat. Exigis ut Priamus natorum in funere * plaudeat,

Et Niobe festos ducat ut orba choros.

Lustibus, an studio vileor debere teneri;

Solus in extremos iussus abire Getas?

Des licet invalido pectus mihi robore fultum,

Fama referat Anyti quale fuisse reo:

Frusta cadet tantæ sapientiæ mole ruinæ:

Ira Dei, Plus valet humanis viribus ira Dei.

Ille senex dilus sapiens ab Apolline, nullum
 Scribere in hoc casu sustinisset opus.
 Ut veniant patriæ, veniant oblivia nostri,
 Omnis & admissi sensus abesse queas :
 At timor officio fungi vetat ipse quieto ;
 Cinctus ab innumero me tenet hoste locus.
 Adde, quod ingeniam longâ rubigine læsum
 Torpet, & est multò, quàm fuit antè, minus.
 Fertilis assiduo si non renovetur aratro,
 Nil nisi cum spinis gramen habebit * humus.
 Tempore qui longo steterit, malè currit, & inter
 Carceribus missos ultimus ibit equus.
 Vertitur in ten ram caricem, rimisq; debiscit,
 Siqua diu solitis cymba vacavit aquis.
 Me quoq; despero (suenim cùm parvus & antè)
 Illi, qui sucram, posse redire parem.
 Contudit ingenium patientia longa malorum ;
 Et pars antiqui nulla vigoris adest.
 Sape tamen nobis ut nunc quoq; sumpta tabella est
 Inq; suos volui cogere verba pedes :
 Carmina scripta mihi sunt nulla, aut qualia cernis,
 Digna sui domini tempore, digna loco.
 Deniq; NON parvas animo dat gloria vires ;
 Et facunda facit pectora laudis amor.
 Nominis & fama quondam fulgore trabebat,
 Dum tulit antennis aura secunda meas.
 Non adeò est bene nunc, ut sis mihi gloria cura ;
 Si liceat, nulli cognitus esse velim.
 An, quia cesserunt primò bene carmina, suades
 Scribere, successus ut sequar ipse meos ?
 Pace novem vestrà liceat dixisse serores,
 Vos estis nostræ maxima causa fugæ.
 Utque dedit justas tauri fabricator abeni,
 Sic ego do pœnas artibus ipse meis.
 Nil mihi debebat cum versibus amplius esse ;
 Sed sugerem meritò naufragus omne fretum.
 At puto, si demens studium fatale retentem,
 Hic mihi præbebit carminis arma locus.
 Non liber hic ullus, non qui mihi commoder aurem
 Verbâque significens quid mea nōrit, adest.

Ingeni-
 um etiam
 rubigo
 occupat.
 * Ager.

Foecun-
 dæ laudis
 amor fa-
 cundos
 facit.

Perillus.

Omnia

*Omnia *Omnia barbaria loca sunt, vocisq; serina;*
 quæ pos- **Omnia sunt Getici plena timore soni.*
 sunt ple- *Ipse mihi videor jam didicisse Latine;*
 na timore *Jam didici Geticæ Sarmaticæq; loqui.*
 sonant. *Nec tamen, ut verum fatear tibi, nostra tenerè*
 Naso *A componendo carmine Musa potest.*
 Geticam *Scribimus, & scriptos absumimus igne libellos;*
 linguam *Exitus est studii parua favilla mei.*
 calluit. *Nec possum, & cupio non ullos ducere versus;*
Ponitur idcirco noster in igne labor.
Nec nisi pars casu flammis crepta, dolore,
Ad vos ingenii pervenit ulla mei.
Sic utinam, quæ nil metuentem tale magistrum
Perdidit, in cineres ars mea versa foret?

ELEGIA XIV.

Ad amicum, quòd literas non daret, cùm
faceret cætera.

Hanc tuus è Getico mittit tibi Naso salutem;
 Mittere si quisquam, quo caret ipse, potest.
 Aeger enim traxi contagia corpore mentis,
 Libera tormento pars mihi nequa vacet.
 Pèrque dies multos lateris cruciatibus uror;
 Sic quoq; non modico frigore læsit hyems.
 Si tamen ipse vales, aliquà nos parte valemus;
 Quippe mea est humeris fulta ruina tuis.
 Qui mihi cùm dederis ingentia pignora, cùmq;
 Per numeros omnes hoc tueare caput:
 Quòd tua me rarò solatur epistola, peccas;
 Rèmque piam præstas, & mihi verba negas:
 Hoc, precor, emenda: quod si correxeris unum,
 Nullus in egregio corpore natus erit.
 Pluribus accussem, fieri nisi posset ut ad me
 Littera non veniat, missa sit illa tamen.
 Dii faciant ut sit temeraria nostra querela,
 Tèq; patem falso non meminisse mei.
 Quod precor, esse liquet: neq; enim mutabile robur
 Credere me fas est pectoris esse tui.
 Cana prius gelido desint absinthia Ponto,
 Et careat dulci Trjnacris Hybla thymo:

Imme.

Incumberem quàm te quisquam convincat amici ;

Non ita sunt fati stamina nigra mei.

Tu tamen ut falsa possis quoq; pellere culpæ
Crimina, quod non es, nè videre cave.

Atq; solebamus consumere longa loquendo

Tempora, sermoni deficiente die ;

Sic ferat, ac referat tacitas nunc littera voces ;

Et peragant lingue charta manusq; vices.

Quod tibi nè nimium videar diffidere, sitq;

Versibus hoc paucis admonuisse satis :

Accipe, quò semper finitur epistola verbo ,

Atq; meis distent ut tua fata, Vale.

ELEGIA XV.

Ad Uxorem , quòd suis libris sit æterna.

Quanta tibi dederim nostris monumenta libellis,

O mihi me conjux charior , ipsa vides.

Detrabat auctori multum fortuna licebit ;

Tu tamen ingenio clara ferère meo.

Dùmq; legar, pariter mecum tua fama legetur ;

Non potes in mæstos omnis abire rogos.

Cùmq; viri casu possis miseranda videri,

Invenies aliquas, quæ, quod es, esse velint ;

Quæ te nostrorum cùm sis in parte malorum,

Felicem dicant, invidèantq; tibi.

Non ego divitias dando tibi plura dedissem ;

DIVITIS ad manes nil feret umbra suos.

Perpetui fructum donavi nominis ; idq;

Quo dare nil potui manere majus, habes.

Adde, quòd & rerum sola es tutela mearum ;

Ad te non parvi venit honoris onus :

Quòd nunquam vox est de te mea muta, tulq;

Judiciis debes esse superba viri.

Quæ nè quis possit temeraria dicere, persta ;

Et pariter serva meq; piùmq; fidem.

Nam tua, dum stetimus, turpi sine crimine mansit

Et tantùm probitas irreprehensa fuit.

Par eadem nostrà nunc est tibi facta ruinà ;

Conspicuum virtus hinc tua ponat opus. (tum est,

ESSE bonum facile est, ubi quod vetat esse remo-

Et nihil officis nupta quod obstat habet.

Nigrā
stamina.

Divitiæ
ad infe-
ros non
perveni-
unt.

Vera a- *Cum Deus innotuit, non se subducere nimbo,*
 micitia. *Id demum est pietas, id socialis amor. (beynat ;*
 *Si qua *R A R A quidem est virtus, quam non fortuna qu-*
 tamen *Quae maneat stabili, cum fugit illa, pede.*
 pretii sibi **Si tamen est pretium cui virtus ipsa petium ;*
 merces *Inq; parum letis ardua rebus adest ;*
 ipsa pe- *Si tempus numeres, per secula nulla taceat ;*
 titi est. *Et loca mirantur quae patet orbis iter.*
Aspicias ut longo teneat laudabilis aeo
 FidesPe- *Nomen inextinctum Penelopea fides !*
 nelopea. *Cernis ut Admeti cantetur, & Hectoris uxor ?*
Ausq; in accensos Hippias ire rogos ?
Ut vivat fama conjux Philaetia, cujus
Ilisam primo vir pede pressit humum ?
At nec nil opus est pro me ; sed amore fideque :
Non ex difficili fama petenda tibi est.
Nec te credideris, quia non facis ista moneri :
Vela damus, quamvis remige puppis eat.
QUI monet ut facias, quod jam facis, ille monendo.
Laudat, & hortatu comprobat aetia suo.

FINIS.

YALE UNIVERSITY
LIBRARY

Purchased with the income
from the fund
bequeathed by
Douglas M. Moffat
Yale 1903

